

Instytut Rozwoju Gospodarczego

**SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA
W WARSZAWIE**

Katarzyna Majchrzak

Łukasz Olejnik

KONIUNKTURA W HANDLU

III kwartał 2022

PL ISSN 2392-3709

Badanie okresowe nr 115

Rada Programowa:

Elżbieta Adamowicz (przewodnicząca), Joanna Klimkowska (sekretarz), Marek Rocki
Marco Malgarini, Gernot Nerb, Ataman Ozyildrim, István János Tóth

Komitet Redakcyjny i adres redakcji:

Konrad Walczyk (redaktor naczelny)
Katarzyna Majchrzak
Łukasz Olejnik
Agnieszka Danelczyk

ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa
www.sgh.waw.pl/irg

Wydawnictwo:

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
al. Niepodległości 162, 02-554 Warszawa

Publikacja została zrecenzowana zgodnie z wytycznymi MEiN

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

©Copyright by Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2022

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

ISSN 2392-3709

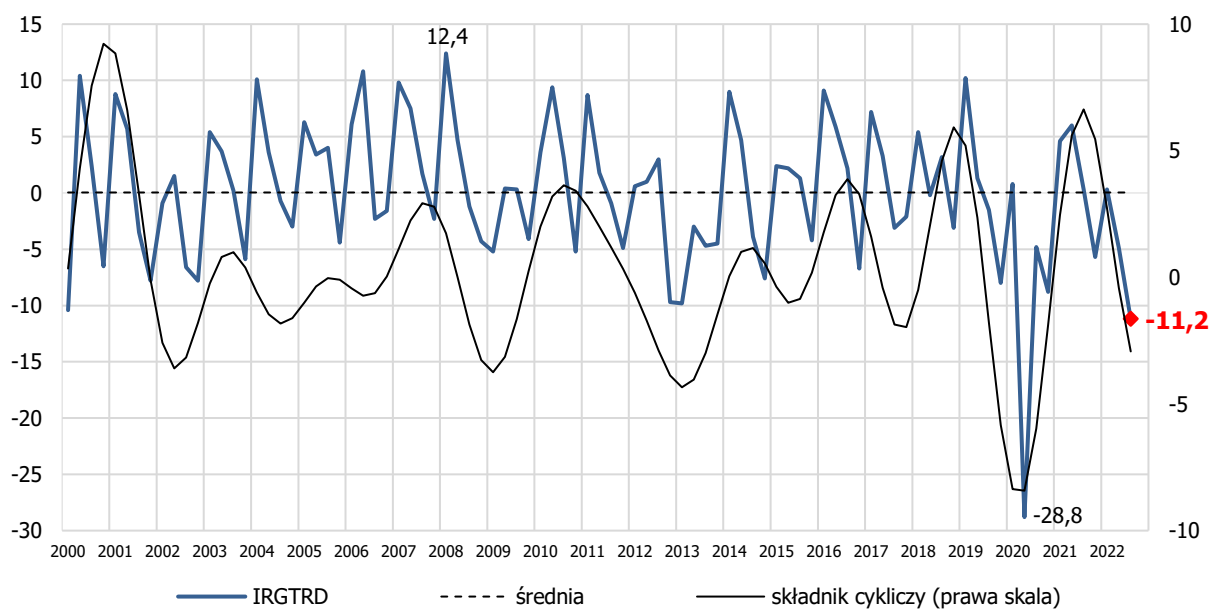
Nr rej. PR 18397

Informacje zawarte w niniejszym biuletynie oparte są na wynikach ankietowego badania koniunktury w handlu, przeprowadzonego przez IRG SGH po raz 115. W badaniu uczestniczyło 214 przedsiębiorstw. Metoda badawcza koniunktury opisana jest na stronie: <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/koniunktura/Strony/metody.aspx>.

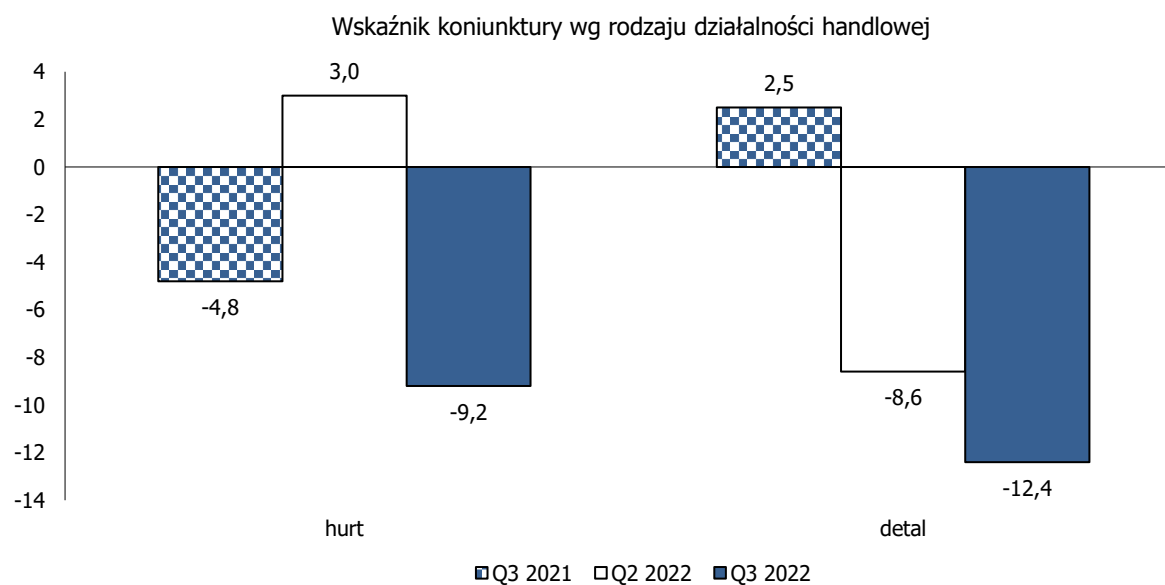
SPIS TREŚCI

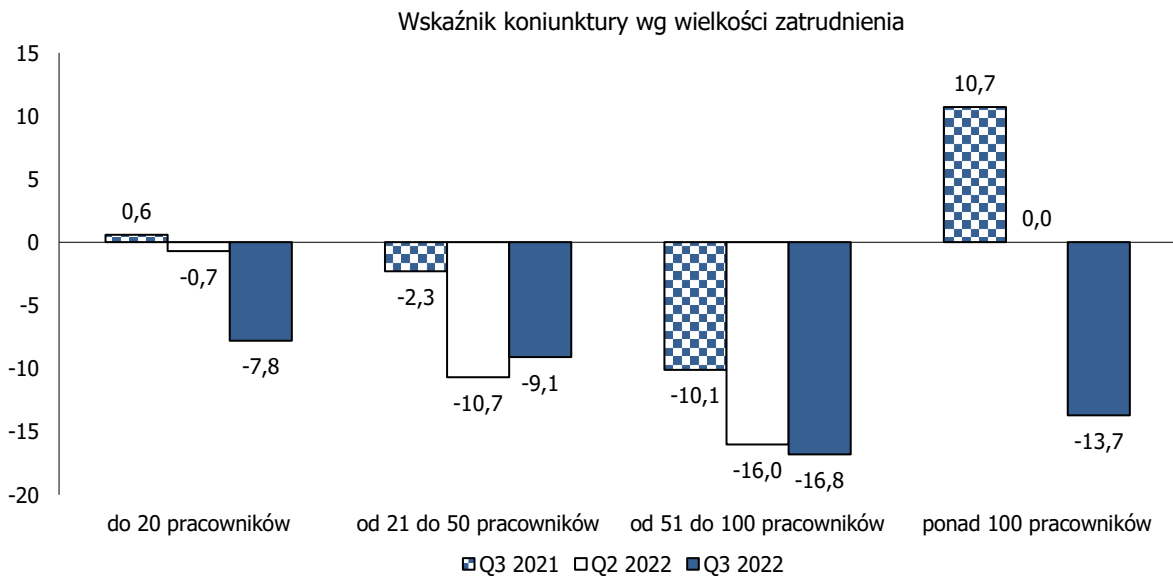
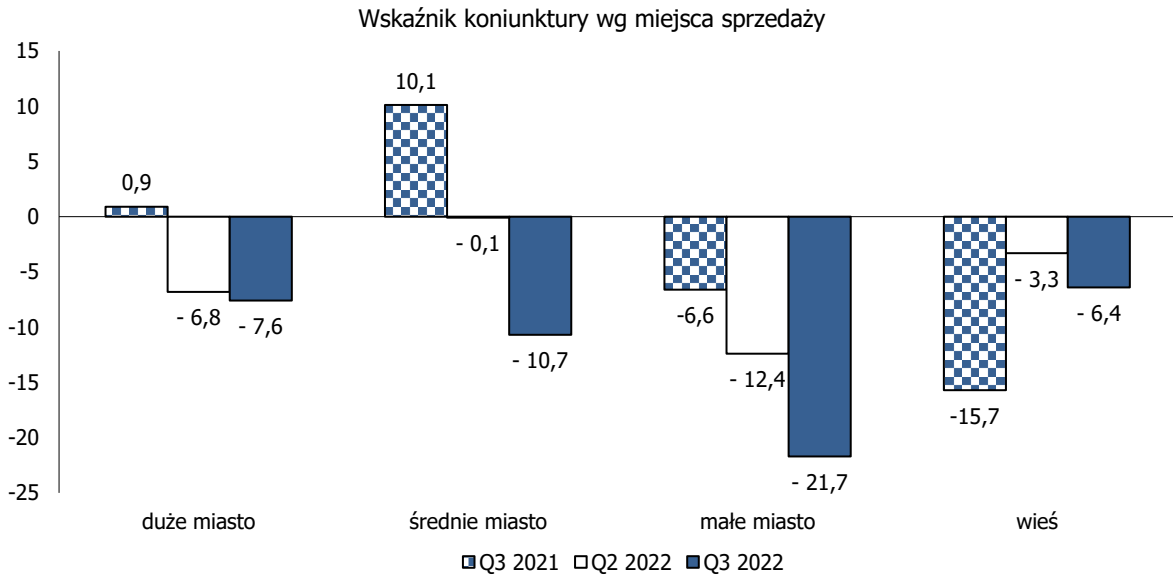
I.	WSKAŹNIK KONIUNKTURY	4
II.	WYNIKI BADANIA I WNIOSKI	6
	1. Wnioski ogólne	6
	2. Wyniki szczegółowe	9
	SYTUACJA EKONOMICZNA PRZEDSIĘBIORSTWA	9
	SYTUACJA FINANSOWA PRZEDSIĘBIORSTWA	11
	ZAPASY	13
	ZAKUPY OD DOSTAWCÓW KRAJOWYCH	15
	ZAKUPY OD DOSTAWCÓW ZAGRANICZNYCH	17
	ZATRUDNIENIE	19
	KONKURENCJA MIĘDZY PRZEDSIĘBIORSTWAMI HANDLOWYMI	21
	WOLUMEN SPRZEDAŻY	23
	POWIERZCHNIA MAGAZYNOWA	25
	OGÓLNA KONDYCJA PRZEDSIĘBIORSTWA	27
	CENY SPRZEDAŻY TOWARÓW	29
	CZYNNIKI UTRUDNIAJĄCE ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH	31
III.	SUMMARY	32

I. WSKAŹNIK KONIUNKTURY

składowe salda	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022
1. wolumen sprzedaży - przewidywania	1,9	-2,4	-7,7	0,6	-19,8
2. zakupy towarów od dostawców krajowych i zagranicznych - przewidywania	0,3	-8,0	-10,7	-6,5	-16,4
3. zapasy - stan	1,2	6,6	-19,2	8,9	-2,5
wskaźnik koniunktury (IRGTRD)	0,3	-5,7	0,3	-4,9	-11,2

II. WYNIKI BADANIA I WNIOSKI

1. Wnioski ogólne

1. Koniunktura w handlu w III kwartale 2022 r. pogorszyła się. Wartość wskaźnika koniunktury IRG SGH (IRGTRD) zmniejszyła się w ciągu kwartału o 6,3 pkt i wynosi -11,2 pkt. Jest znacznie niższa od średniej dla trzeciego kwartału z ostatnich dziesięciu lat (wynosi ona -2,2 pkt) oraz od poziomu odnotowanego przed rokiem (0,3 pkt w III kwartale 2021 r.).

Spadek wartości IRGTRD jest skutkiem spadku wartości wszystkich składowych wskaźnika z wyjątkiem zapasów. W III kwartale 2022 r. w polskiej gospodarce w dalszym ciągu były odczuwalne skutki rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Napływ dużej liczby uchodźców z Ukrainy po 24 lutego 2022 r. spowodował wzrost popytu na dobra konsumpcyjne, który w III kwartale zaczął stopniowo wygasać na skutek powrotu części z nich do ojczyzny. W połowie roku polska gospodarka doświadczała wysokiej inflacji (w lipcu wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł 15,6% r/r), wynikającej przede wszystkim ze wzrostu cen energii (wzrost o 35,1% r/r), która przekładała się na spadek siły nabywczej konsumentów. Ponadto, w III kwartale polski bank centralny kontynuował zacieśnianie polityki monetarnej (między majem a sierpniem referencyjna stopa NBP wzrosła z 5,25% do 6,50%), co wpłynęło na ograniczenie dostępności kredytów dla przedsiębiorstw.

2. W ciągu kwartału odnotowano spadek wartości wskaźnika dla większości grup przedsiębiorstw według liczby zatrudnionych; największy dla przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 100 zatrudnionych (z poziomu 0,0 pkt do -13,7 pkt), a najmniejszy dla firm zatrudniających od 51 do 100 osób (z -16 pkt do -16,8 pkt). W przypadku przedsiębiorstw zatrudniających od 21 do 50 osób pomimo wzrostu (o 1,6 pkt), wartość wskaźnika pozostała ujemna (-9,1 pkt).

3. Pogorszenie się koniunktury sygnalizują firmy bez względu na rodzaj działalności handlowej. Największy spadek wartości wskaźnika IRGTRD, z poziomu 3,0 pkt w poprzednim kwartale do -9,2 pkt w obecnym, odnotowano dla przedsiębiorstw zajmujących się działalnością hurtową; najmniejszy (o 3,8 pkt do poziomu -12,4 pkt) dla przedsiębiorstw detalicznych.

4. O pogorszeniu się koniunktury informują przedsiębiorstwa prowadzące działalność we wszystkich ośrodkach. Największy spadek wartości wskaźnika, o 10,6 pkt, zanotowano dla przedsiębiorstw działających w średnich miejscowościach (z poziomu -0,1 pkt w II kwartale 2022 r. do -10,7 pkt w III kwartale br.); najmniejszy, o 0,8 pkt, dla przedsiębiorstw handlowych z dużych miejscowości. Dla wszystkich grup zakładów handlowych wskaźnik utrzymał wartość ujemną.

5. Pogorszyła się zarówno sytuacja ogólna jak i finansowa przedsiębiorstw handlowych. Spadł również poziom zakupów produktów krajowych i zagranicznych, zapasów i wolumen sprzedawanych towarów. Wzrósł jedynie poziom zatrudnienia oraz powierzchnia magazynowa. Ankietowani ocenili ogólną kondycję swoich przedsiębiorstw jako dobrą. Przewidywania uczestników badania dotyczące perspektyw rozwoju ich firm w ciągu najbliższych 6 miesięcy są jednak pesymistyczne.

6. Od początku prowadzenia badań koniunktury w handlu przedsiębiorstwa niezmiennie uznają trzy czynniki za główne bariery utrudniające rozwój ich działalności: wysokie koszty zatrudnienia pracowników, niedostateczny popyt oraz konkurencję. Tak też było również w III kwartale 2022 r. Odsetki ankietowanych, którzy wskazują te problemy, wynoszą odpowiednio: 38,9% (42,7% w II kwartale 2022 r.), 34,8% (29,5%) i 28,8% (42,2% przed kwartałem). Obniżył się odsetek ankietowanych (14% vs 15,1% w II kwartale br.), którzy nie dostrzegają istnienia barier dla swej działalności. Należy również zwrócić uwagę na trzy inne czynniki, których znaczenie zaczęło wzrastać, a mianowicie: wysokość oprocentowania kredytów (wzrost w ciągu kwartału o 7,8 pkt proc.), niedostateczną podaż oraz możliwość uzyskania kredytów (wzrost z 5,1% do 8,5%).

7. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o ogólną sytuację przedsiębiorstw handlowych obniżyła się o 21,4 pkt w porównaniu z II kwartałem 2022 r. do wysokości -17,6 pkt, niższej o 22,9 pkt od poziomu sprzed roku (wówczas 5,3 pkt). Przedsiębiorstwa spodziewają się pogorszenia się swojej ogólnej sytuacji ekonomicznej w najbliższych miesiącach; wartość salda prognostycznego wynosi -17,1 pkt.

8. Pogorszyła się również sytuacja finansowa przedsiębiorstw handlowych. Wartość salda zmniejszyła się w ciągu kwartału o 15,4 pkt i wynosi -16,5 pkt. Jest również niższa od wartości z III kwartału 2021 r. (wówczas 1,9 pkt). Rozkład odpowiedzi jest następujący: 9,9% badanych przedsiębiorstw uznało, że w stosunku do II kwartału 2022 r. ich sytuacja finansowa poprawiła się, 63,7% ankietowanych stwierdziło, że ich sytuacja nie uległa zmianie, natomiast 26,4% badanych odnotowało jej pogorszenie się. Przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się dalszego pogorszenia się swojej sytuacji finansowej w kolejnych miesiącach.

9. Poziom zapasów zmniejszył się względem II kwartału 2022 r. o 11,4 pkt i wynosi obecnie -2,5 pkt. Jest niższy niż przed rokiem (wówczas 1,2 pkt). Rozkład odpowiedzi jest następujący: 16,3% badanych przedsiębiorstw uznało, że wielkość ich zapasów wzrosła, 64,8% nie stwierdziło żadnych zmian w ich poziomie, a 18,8% ankietowanych poinformowało o spadku wielkości zapasów. Przewidywane jest obniżenie się poziomu zapasów przedsiębiorstw handlowych w nadchodzących miesiącach; wartość salda prognostycznego wynosi -9,7 pkt.

10. W ciągu ostatniego kwartału spadła wielkość zakupów od dostawców krajowych z poziomu 4,7 pkt do -3,8 pkt. Jest również niższa od wartości zanotowanej w III kwartale 2021 r. (wówczas 5,8 pkt). W kolejnych miesiącach przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się dalszego spadku wielkości zakupów od dostawców krajowych.

11. Spadła wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zakupów od dostawców zagranicznych (-12,1 pkt obecnie vs -6,7 pkt w II kwartale). Jest również niższa niż w III kwartale 2021 r. (wówczas -0,7 pkt). Na bieżącą wartość salda złożyły się następujące odpowiedzi: 9,7% ankietowanych zwiększyło w porównaniu z II kwartałem 2022 r. zakupy od dostawców zagranicznych, 68,5% utrzymało je na dotychczasowym poziomie, natomiast 21,8% zmniejszyło je. Zdaniem handlowców, w nadchodzących miesiącach wielkość zakupów od dostawców zagranicznych będzie nadal zmniejszać się; wartość salda prognostycznego wynosi -17,2 pkt.

12. Zwiększył się poziom zatrudnienia w handlu z -5,2 pkt do 2,2 pkt. Jest on wyższy niż w III kwartale 2021 r. (wówczas -3,8 pkt). Jest to jednocześnie najwyższa wartość od 14 lat. Spodziewany jest jednak spadek poziomu zatrudnienia w najbliższych miesiącach; wartość salda prognostycznego równa jest -5,8 pkt.

13. Podobnie jak w poprzednich kwartałach 2022 roku, w ponad $\frac{3}{4}$ ankietowanych przedsiębiorstwach w III kwartale ceny wzrosły w porównaniu z II kwartałem 2022 r. (z czego w: 48,9% o więcej procent, 22,4% o tyle samo procent i 5,8% o mniej procent), w 21% ceny nie zmieniły się, a w 1,9% obniżyły się. Wartość salda wynosi 75,2 pkt i jest niższa o 4,5 pkt od wartości sprzed kwartału. Uczestnicy badania spodziewają się spowolnienia tempa wzrostu poziomu cen w następnych miesiącach; wartość salda prognostycznego jest równa 63,3 pkt.

14. Zmniejszył się wolumen sprzedaży. Wartość salda spadła o 10,1 pkt i wynosi -16,1 pkt. Jest niższa niż w analogicznym okresie ubiegłego roku (wówczas -1,9 pkt). Na obecną wartość salda złożyły się następujące odpowiedzi: 16,2% przedsiębiorstw handlowych uznało, że w III kwartale 2022 r. względem II kwartału 2022 r. wolumen sprzedawanych przez nie towarów zwiększył się, 51,5% wskazało, iż utrzymał się on na tym samym poziomie, natomiast 32,3% ankietowanych zanotowało spadek. Przedsiębiorstwa handlowe przewidują dalszy spadek wielkości sprzedaży w najbliższym

półroczu (wartość salda prognostycznego wynosi -19,8 pkt). Jedną z głównych przyczyn zmniejszenia się deklarowanego wolumenu sprzedaży jest spadek popytu w związku ze wzrostem cen produktów i usług oraz związanym z nim spadkiem siły nabywczej konsumentów.

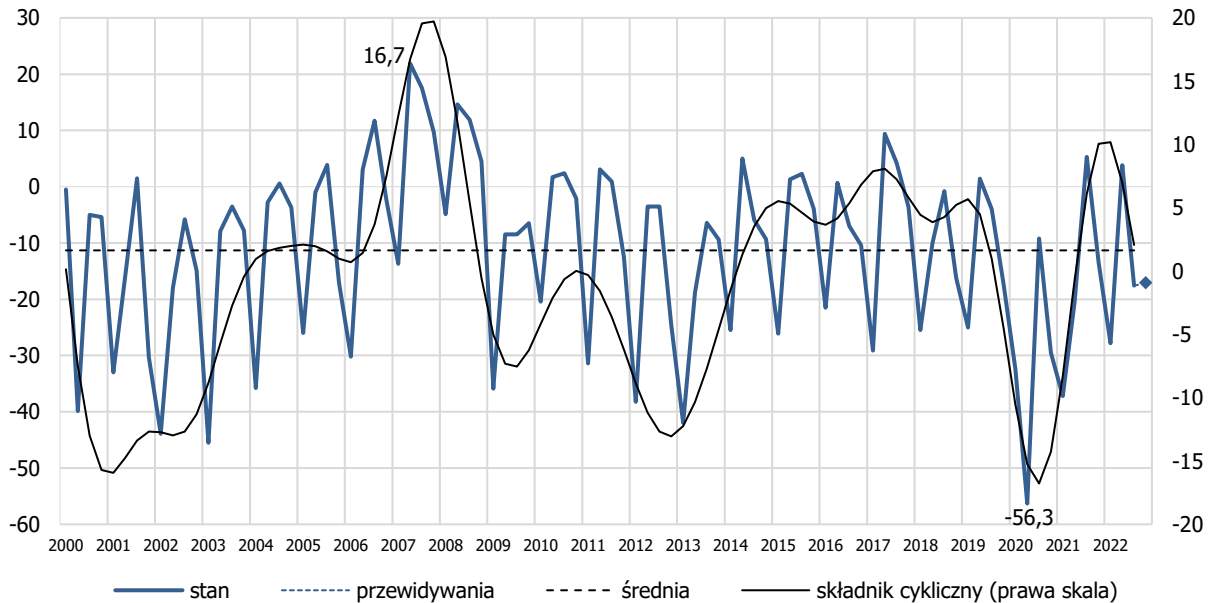
15. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość ogólnej powierzchni magazynowej wzrosła w ciągu kwartału z poziomu 1,3 pkt do 2,7 pkt, i jest wyższa o 0,8 pkt niż rok wcześniej. Uczestnicy badania planują zwiększenie ogólnej powierzchni magazynowej w najbliższych miesiącach; wartość salda przewidywań wynosi 1,4 pkt.

16. Ogólna sytuacja przedsiębiorstw handlowych w III kwartale 2022 r. została przez nie oceniona jako dobra. Wartość salda odpowiedzi na to pytanie wynosi 37,6 pkt. Jest wyższa niż w II kwartale (o 2,2 pkt) oraz niższa o 7,8 pkt od wartości sprzed roku (wówczas 45,4 pkt). Aktualny rozkład odpowiedzi jest następujący: 45,5% badanych przedsiębiorstw uznało ogólną kondycję swojego przedsiębiorstwa za dobrą, 46,6% za średnią, natomiast 7,9% za słabą. Przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się pogorszenia się swojej ogólnej sytuacji w nadchodzącym półroczu; wartość salda prognostycznego jest równa -9,9 pkt.

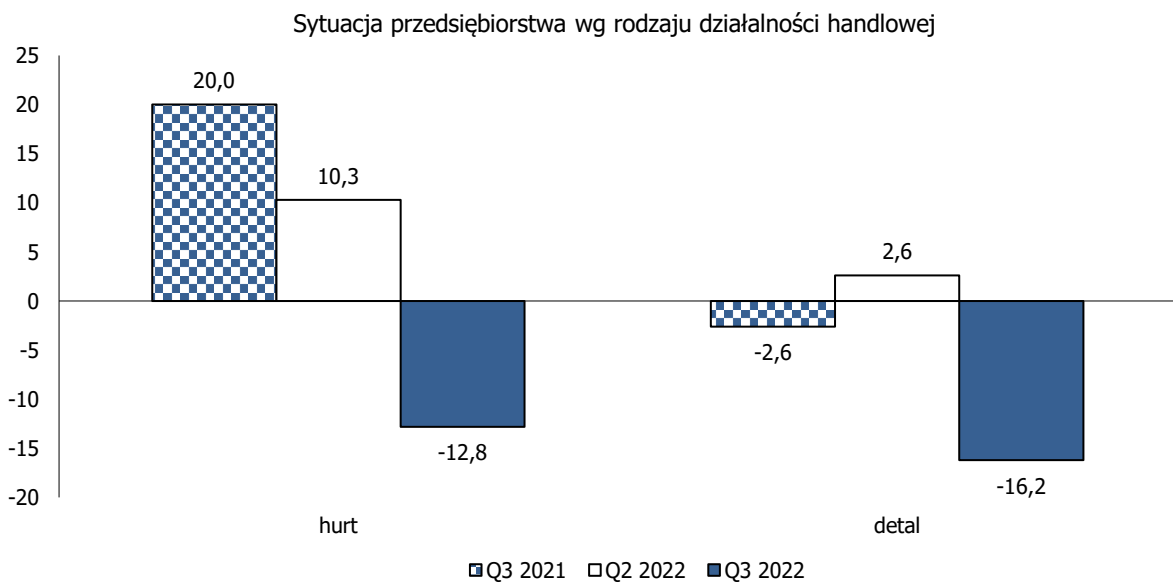
17. Wartość salda odpowiedzi na pytanie dotyczące konkurencji na rynku zmniejszyła się o 7,5 pkt w stosunku do poprzedniego kwartału, osiągając poziom 9,3 pkt. Jest on niższy od wartości odnotowanej w analogicznym okresie 2021 r. (wówczas 12,1 pkt). Rozkład odpowiedzi jest następujący: 14,2% ankietowanych przedsiębiorstw uznało, że w III kwartale 2022 r. względem II kwartału 2022 r. konkurencja dla nich wzrosła, 80,8% nie zauważyło zmiany, zaś 4,9% odnotowało jej spadek. Przedsiębiorstwa spodziewają się wzrostu zagrożenia konkurencyjnego w nadchodzących miesiącach.

2. Wyniki szczegółowe

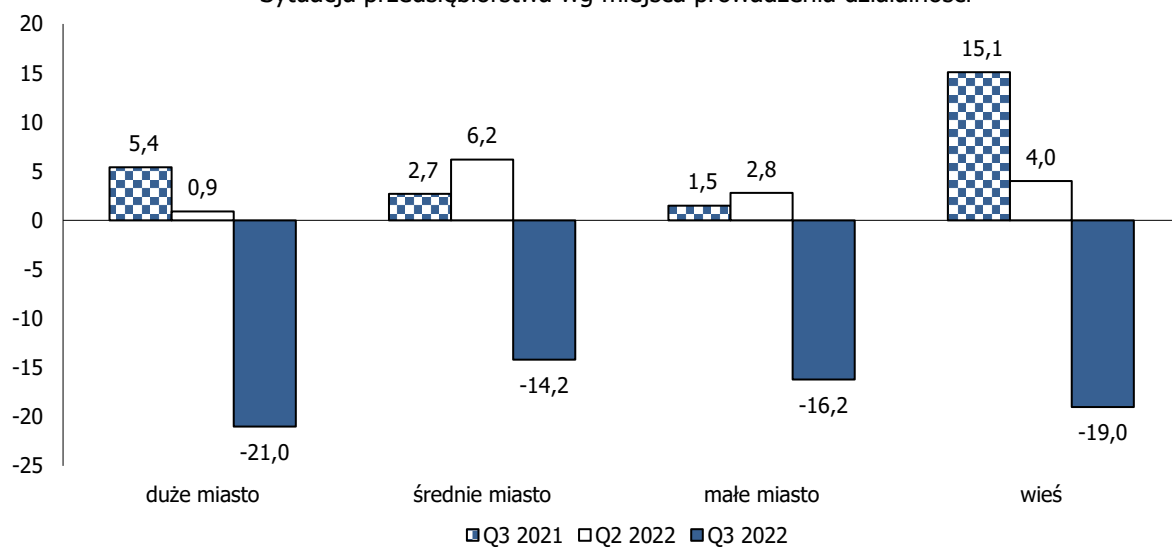
SYTUACJA EKONOMICZNA PRZEDSIĘBIORSTWA

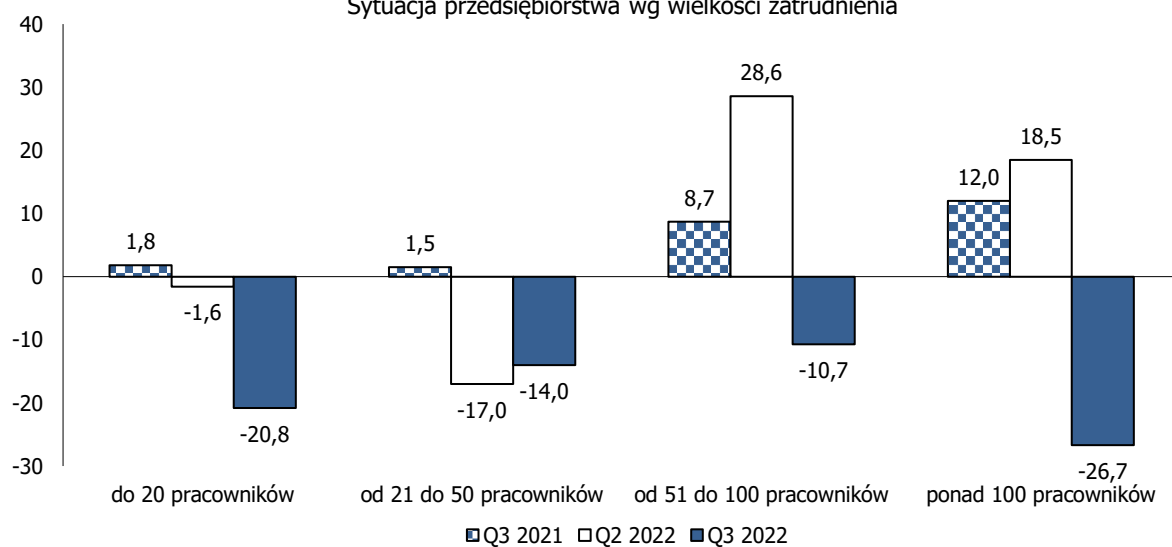
warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	przewidywania
1. poprawa	22,2	15,1	8,5	25,4	15,1	16,6
2. brak zmiany	60,9	56,2	55,2	53,0	52,2	49,7
3. pogorszenie	16,9	28,6	36,3	21,6	32,7	33,7
saldo	5,3	-13,5	-27,8	3,8	-17,6	-17,1

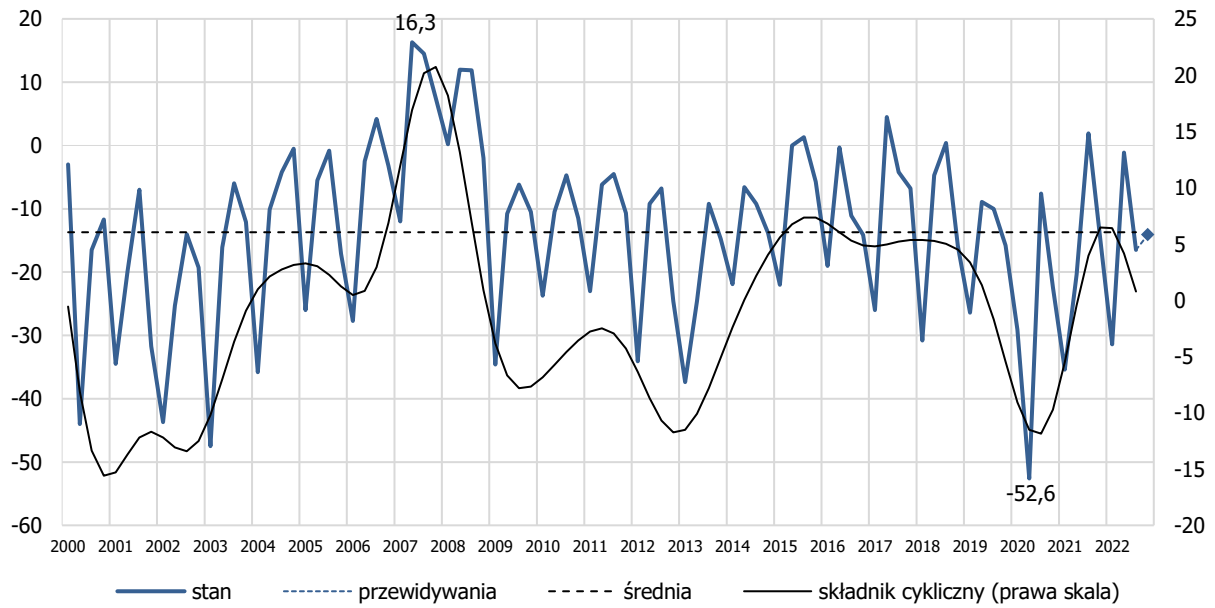
Sytuacja przedsiębiorstwa wg miejsca prowadzenia działalności

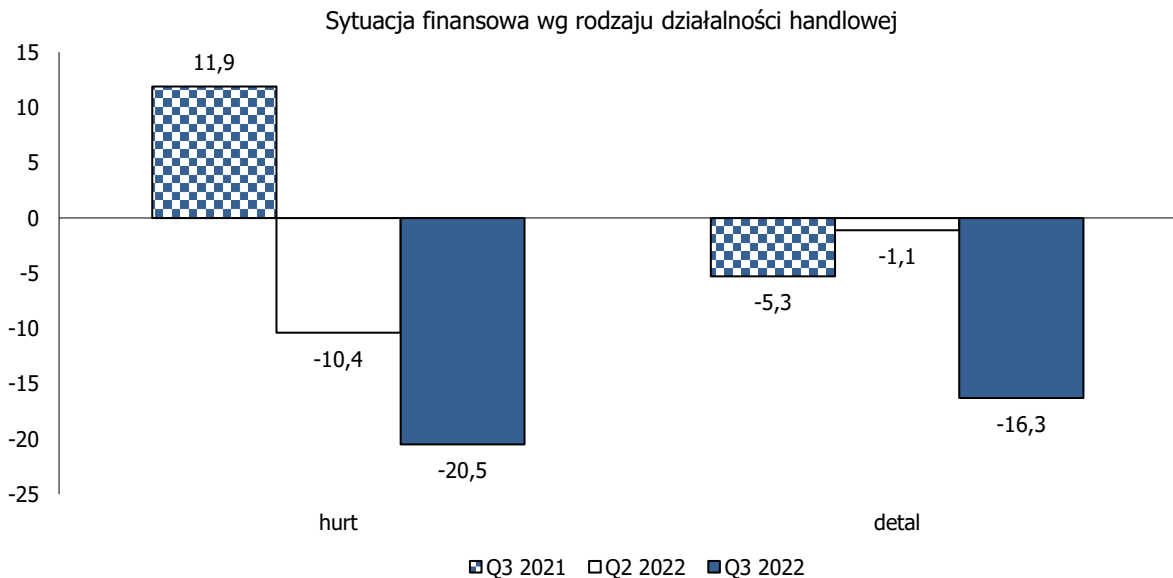
Sytuacja przedsiębiorstwa wg wielkości zatrudnienia

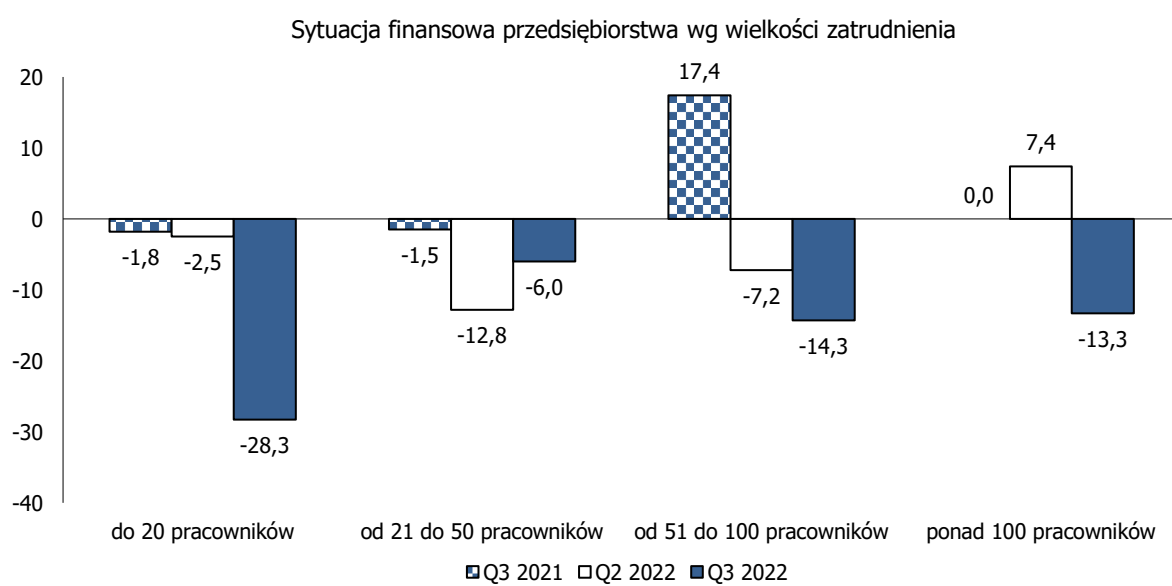
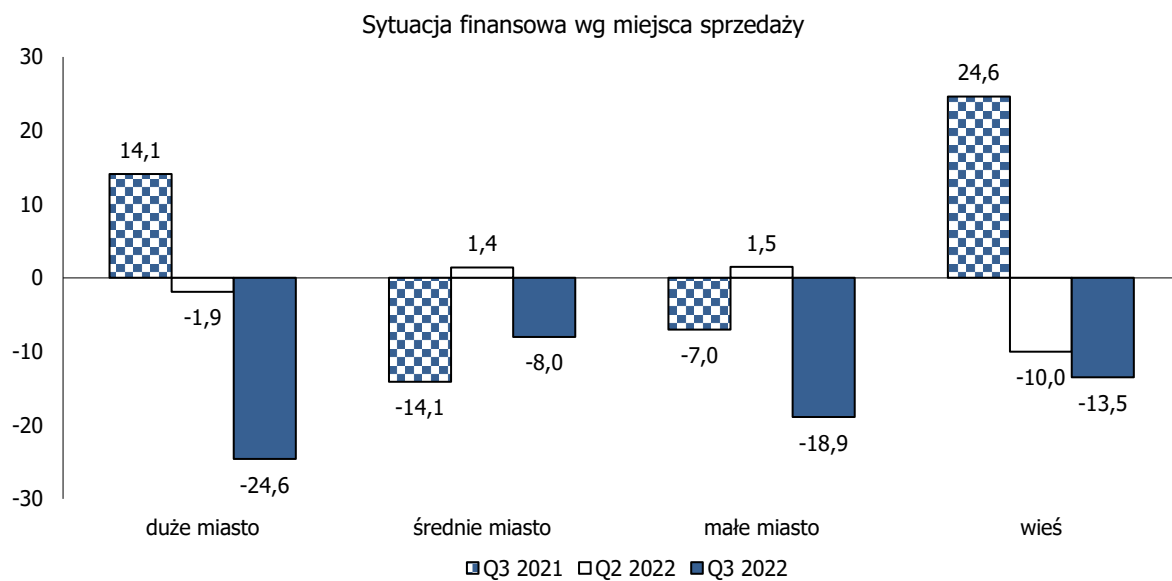

SYTUACJA FINANSOWA PRZEDSIĘBIORSTWA

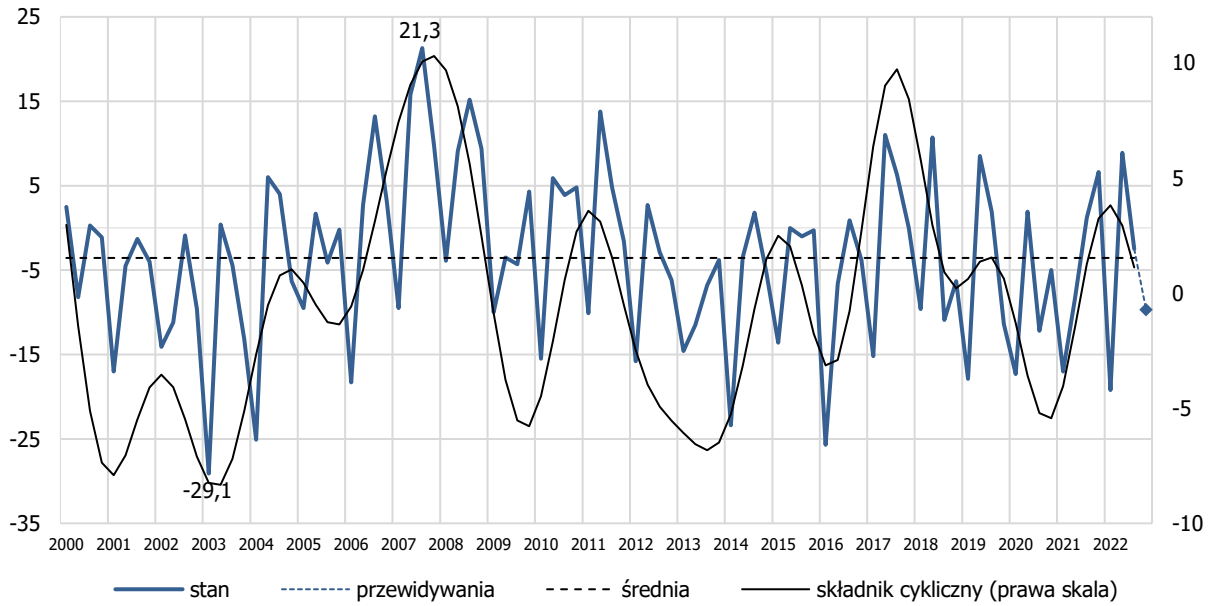

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	przewidywania
1. poprawa	17,4	14,9	7,5	17,9	9,9	15,7
2. brak zmiany	67,1	55,4	53,6	63,0	63,7	54,4
3. pogorszenie	15,5	29,7	38,9	19,0	26,4	29,8
saldo	1,9	-14,8	-31,4	-1,1	-16,5	-14,1

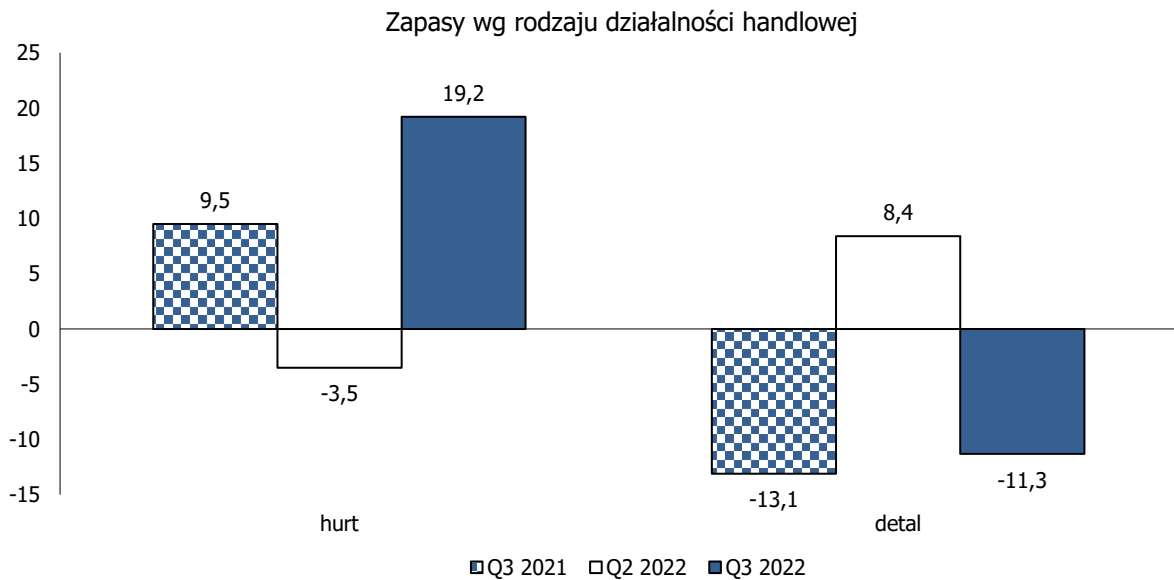

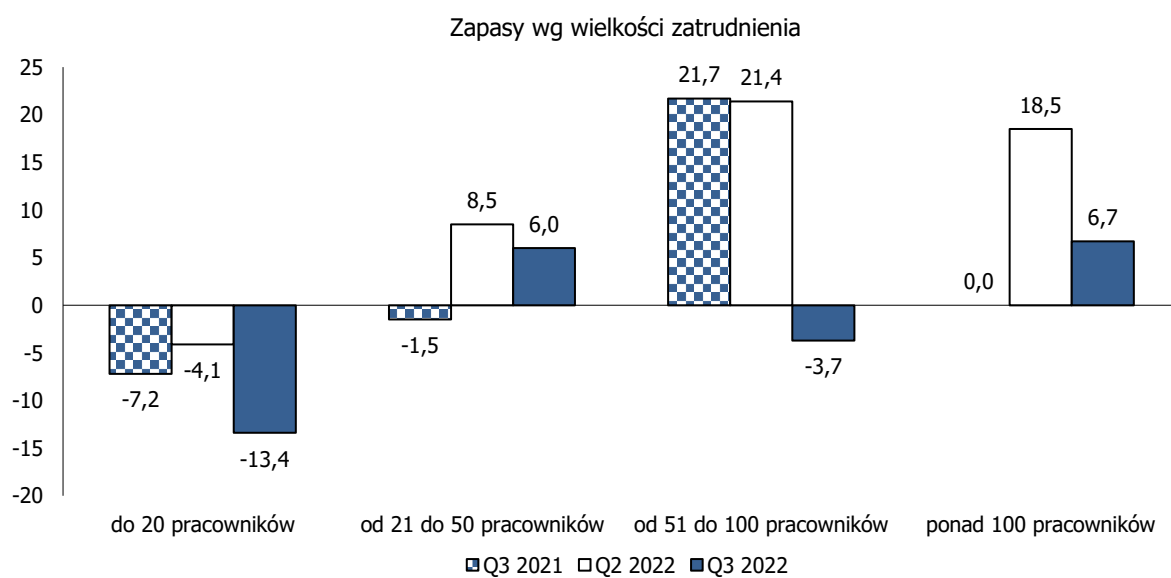
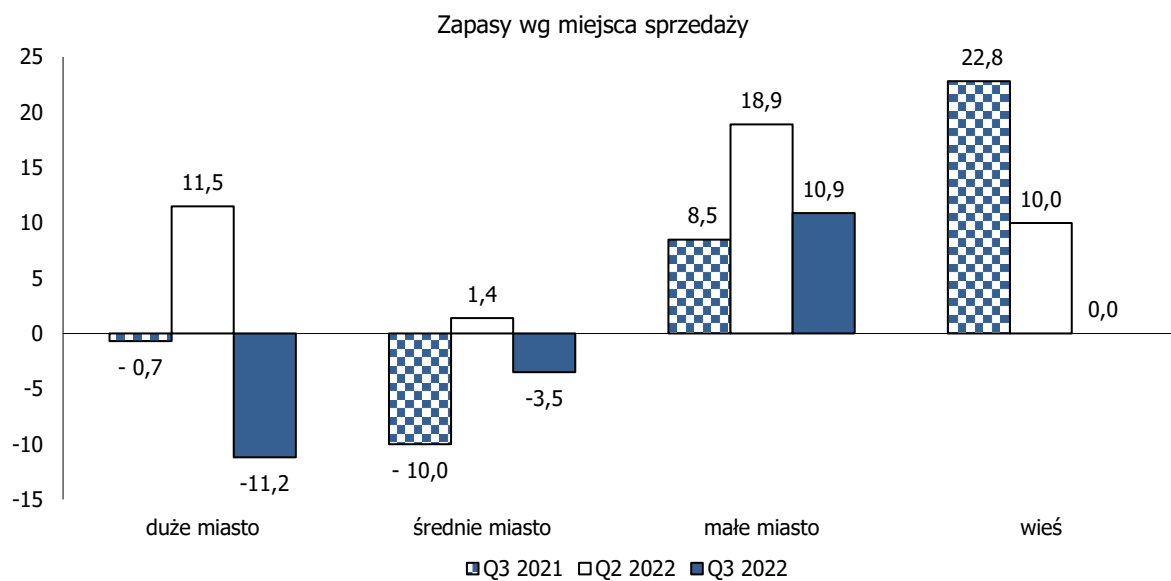

ZAPASY

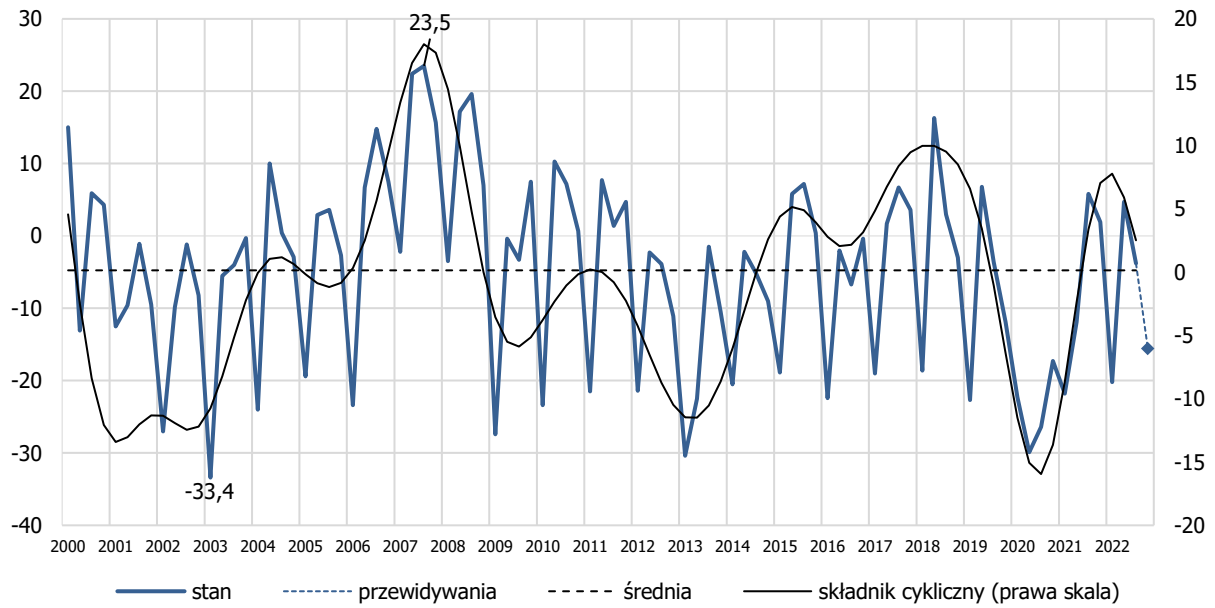

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	przewidywania
1. wzrost	20,8	24,2	13,4	22,5	16,3	11,7
2. brak zmiany	59,7	58,2	54,0	64,0	64,8	66,9
3. spadek	19,6	17,6	32,6	13,6	18,8	21,4
saldo	1,2	6,6	-19,2	8,9	-2,5	-9,7

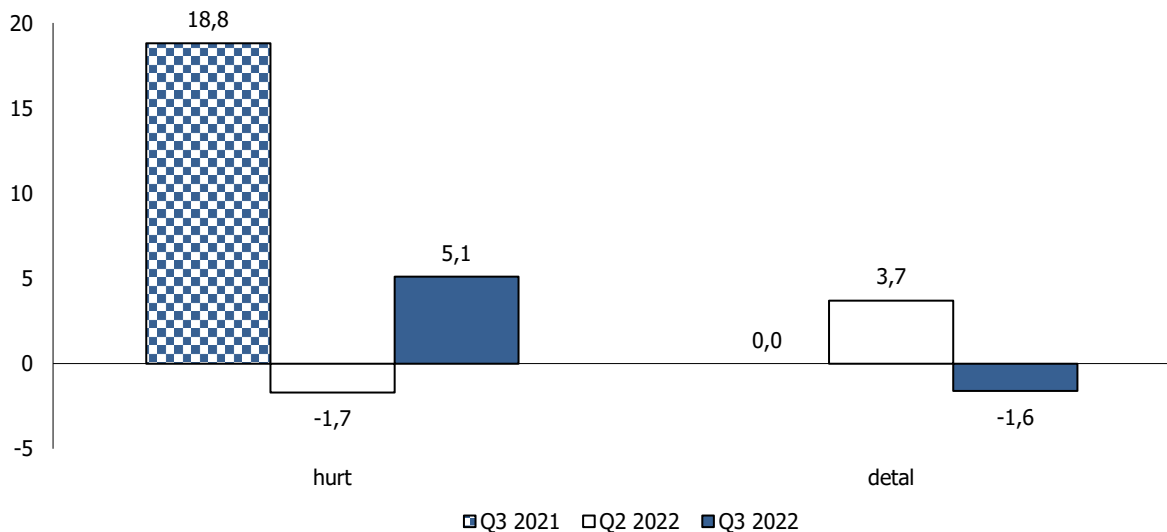

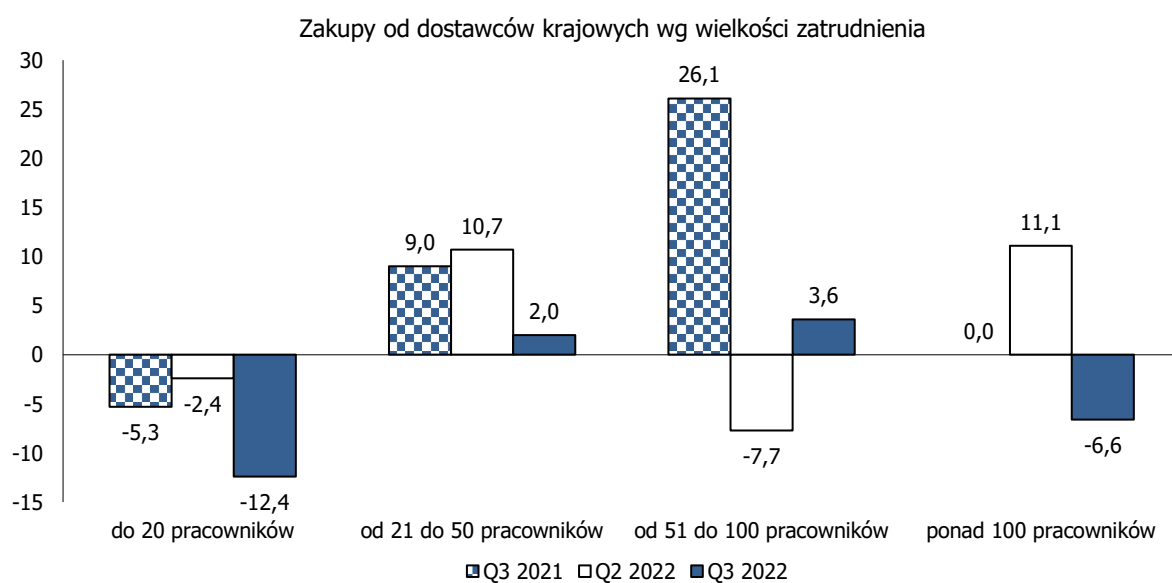
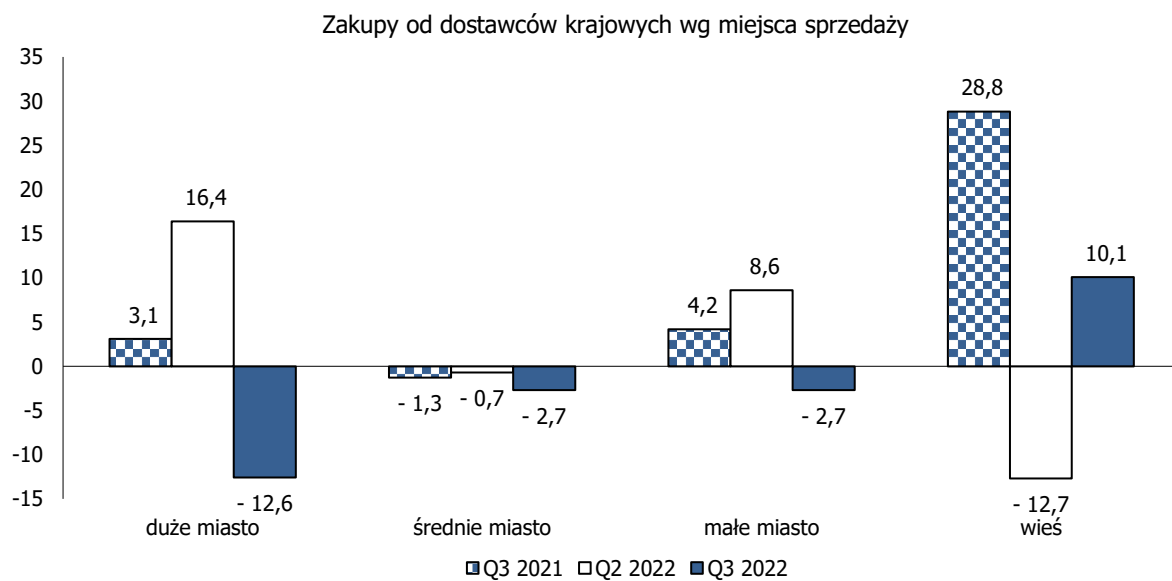
ZAKUPY OD DOSTAWCÓW KRAJOWYCH

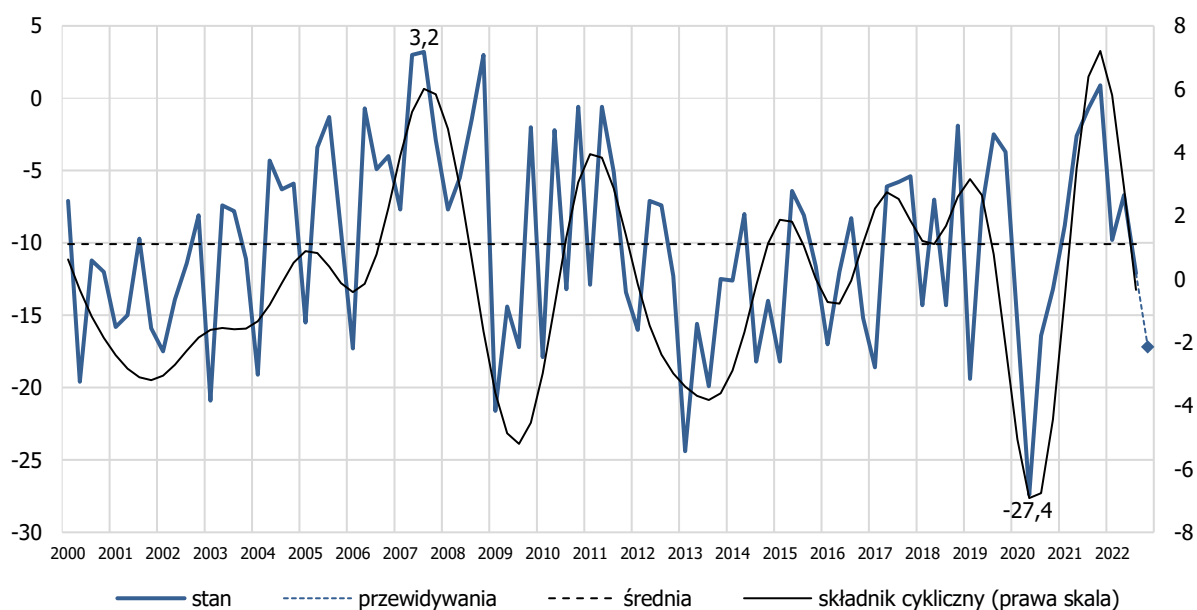
warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	przewidywania
1. wzrost	23,4	19,3	8,2	19,1	12,1	6,6
2. brak zmiany	59,0	63,4	63,4	66,5	72,1	71,2
3. spadek	17,6	17,4	28,4	14,4	15,9	22,2
saldo	5,8	1,9	-20,2	4,7	-3,8	-15,6

Zakupy od dostawców krajowych wg rodzaju działalności handlowej

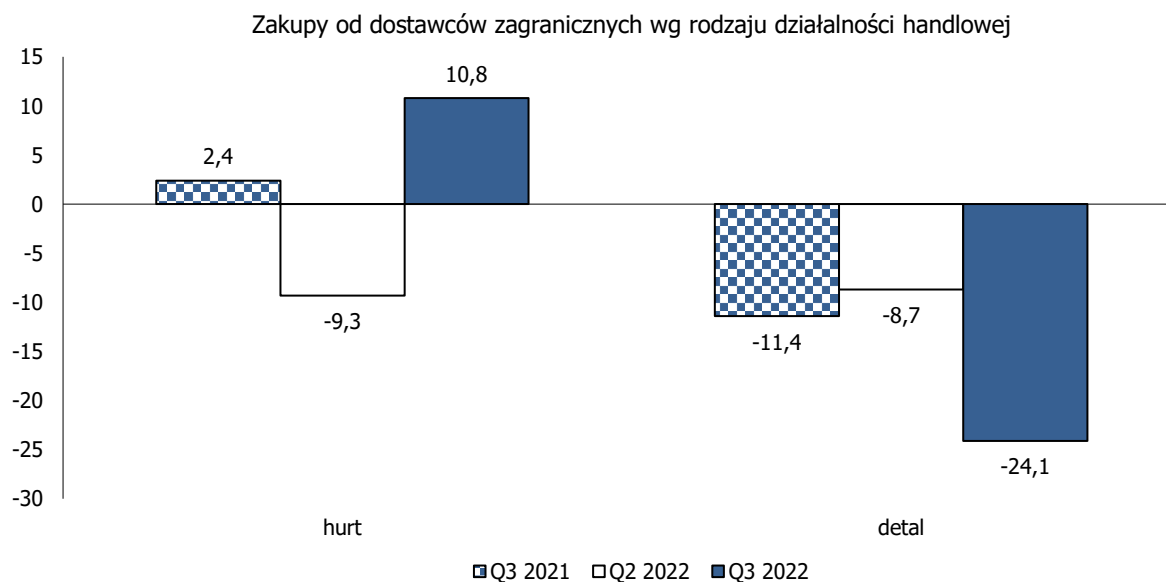

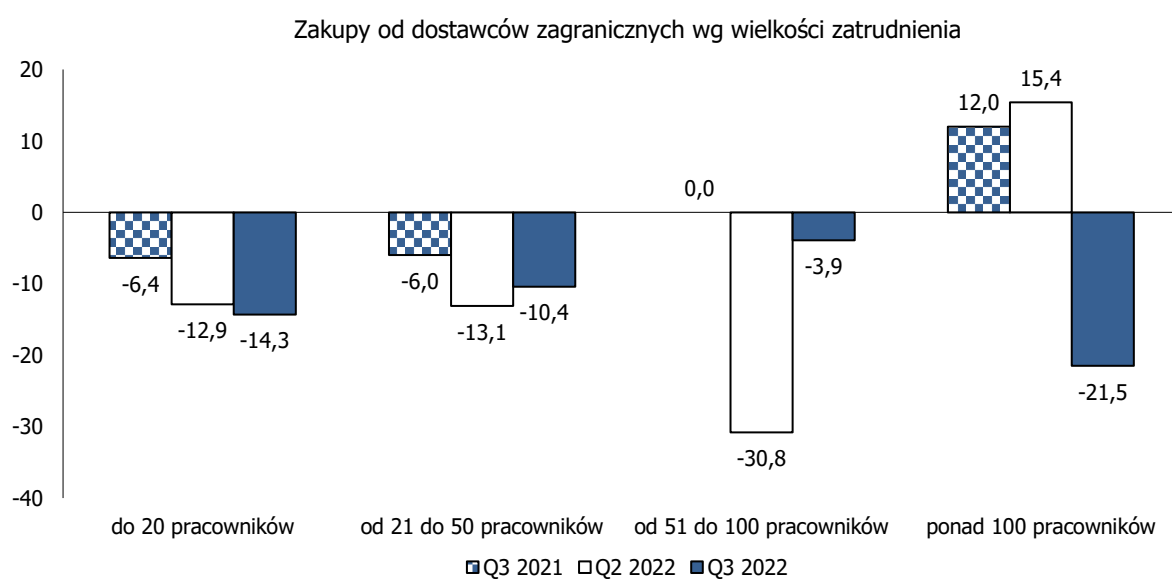
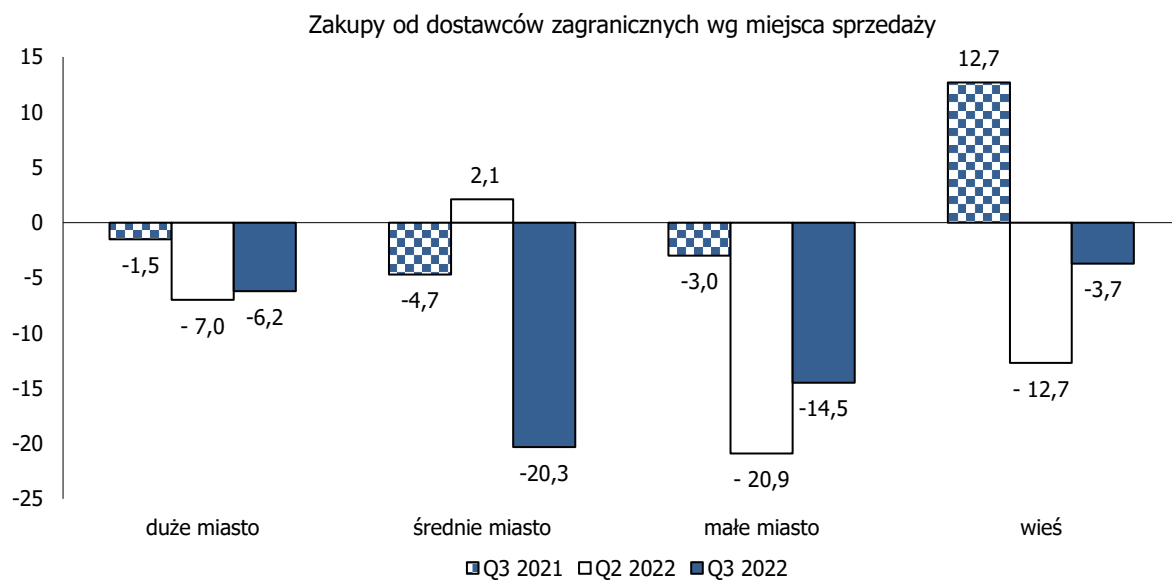

ZAKUPY OD DOSTAWCÓW ZAGRANICZNYCH

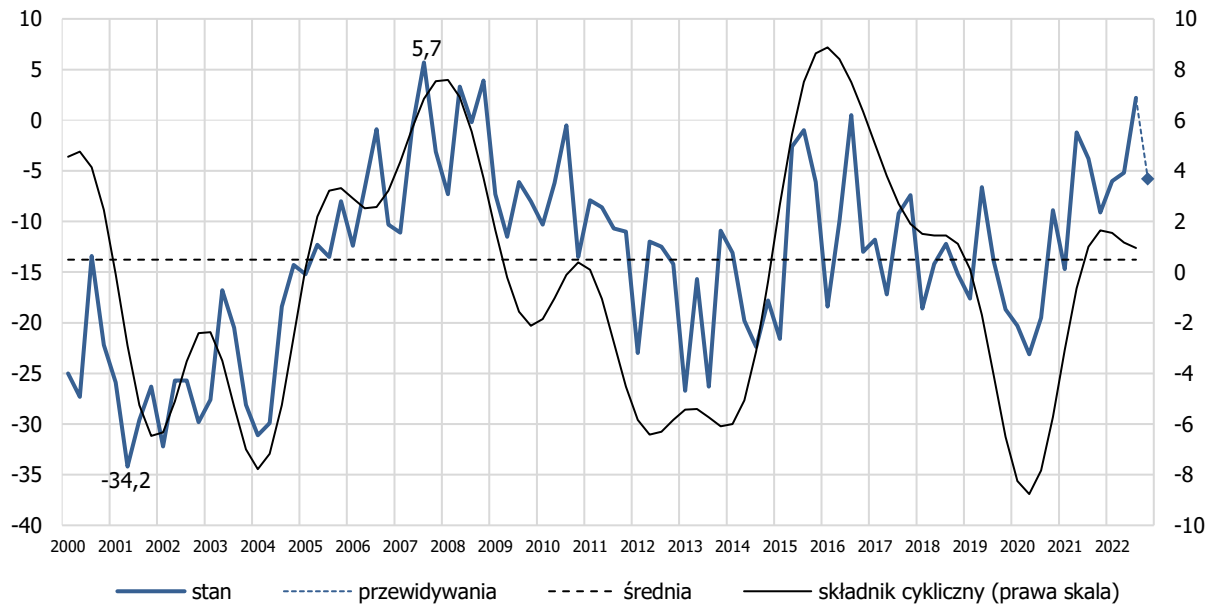

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	przewidywania
1. wzrost	11,9	13,9	10,3	11,4	9,7	5,4
2. brak zmiany	75,6	73,1	69,7	70,6	68,5	71,9
3. spadek	12,6	13,0	20,1	18,1	21,8	22,6
saldo	-0,7	0,9	-9,8	-6,7	-12,1	-17,2

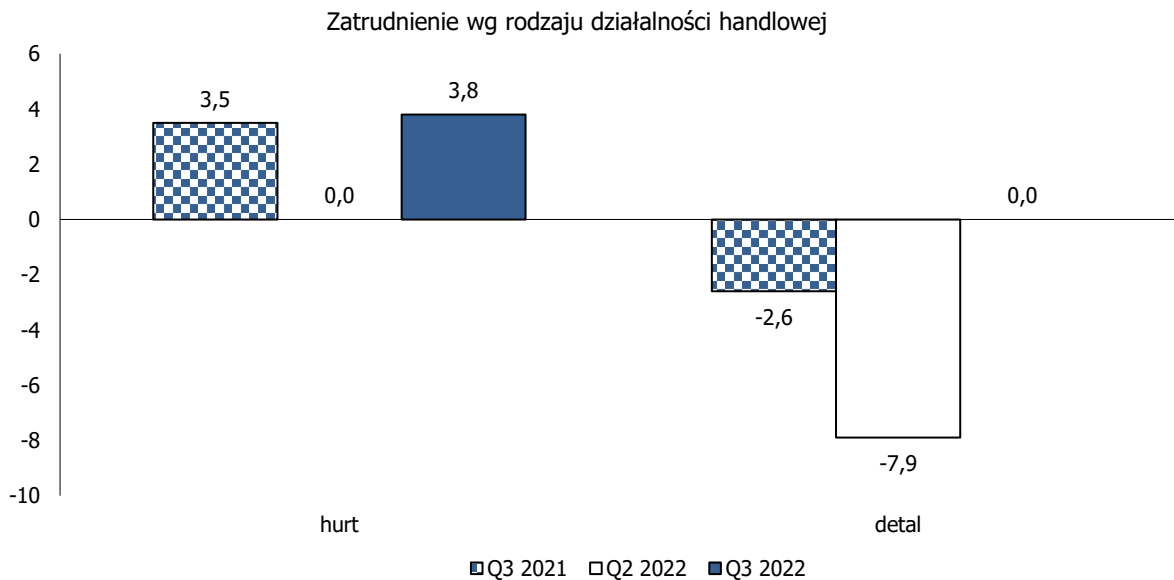

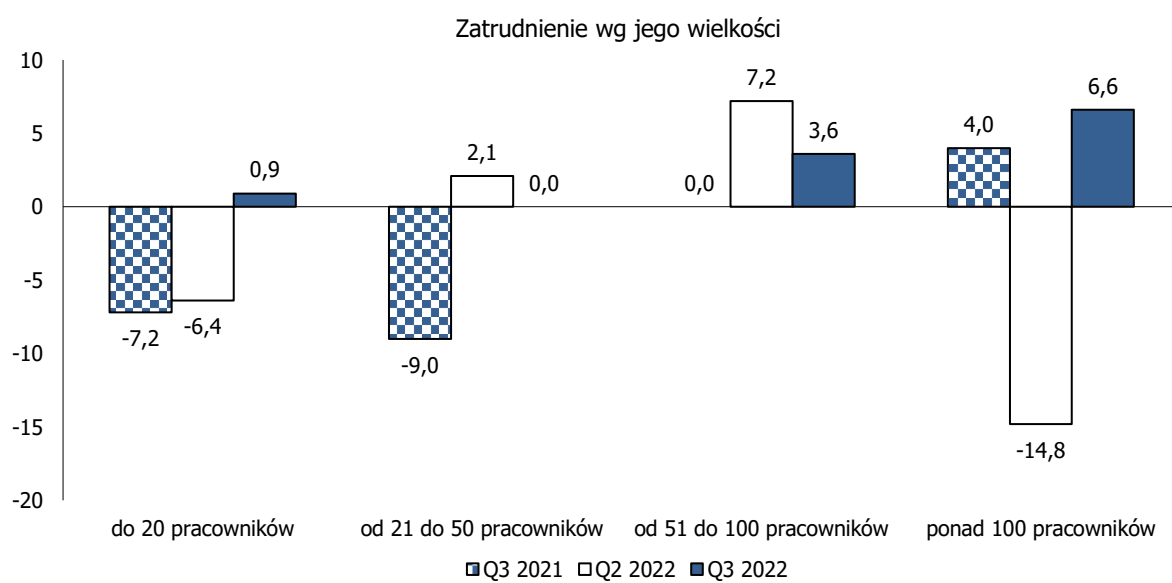
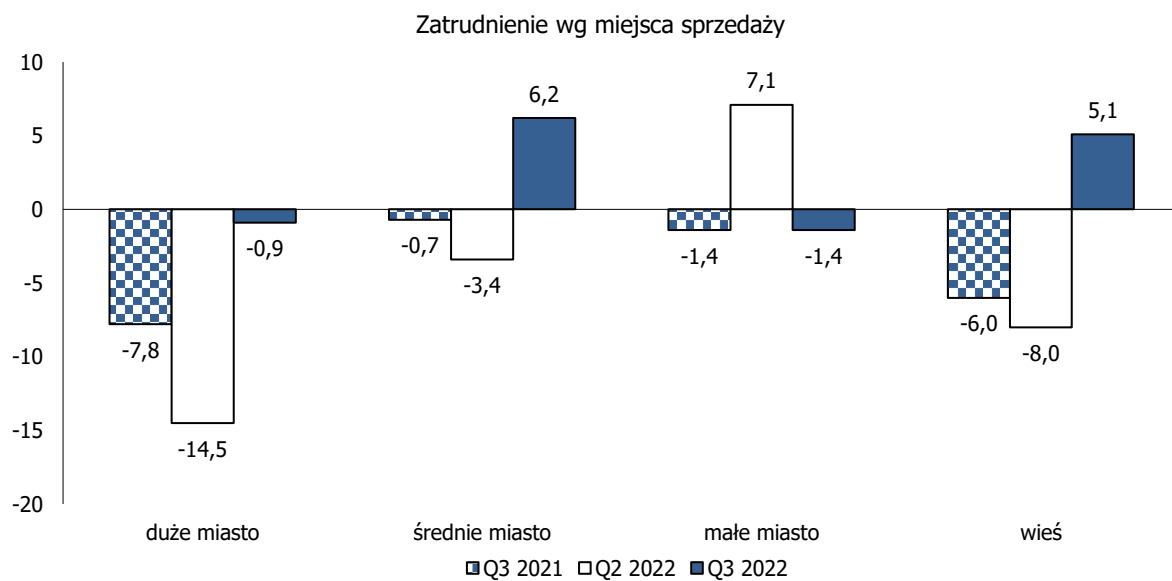

ZATRUDNIENIE

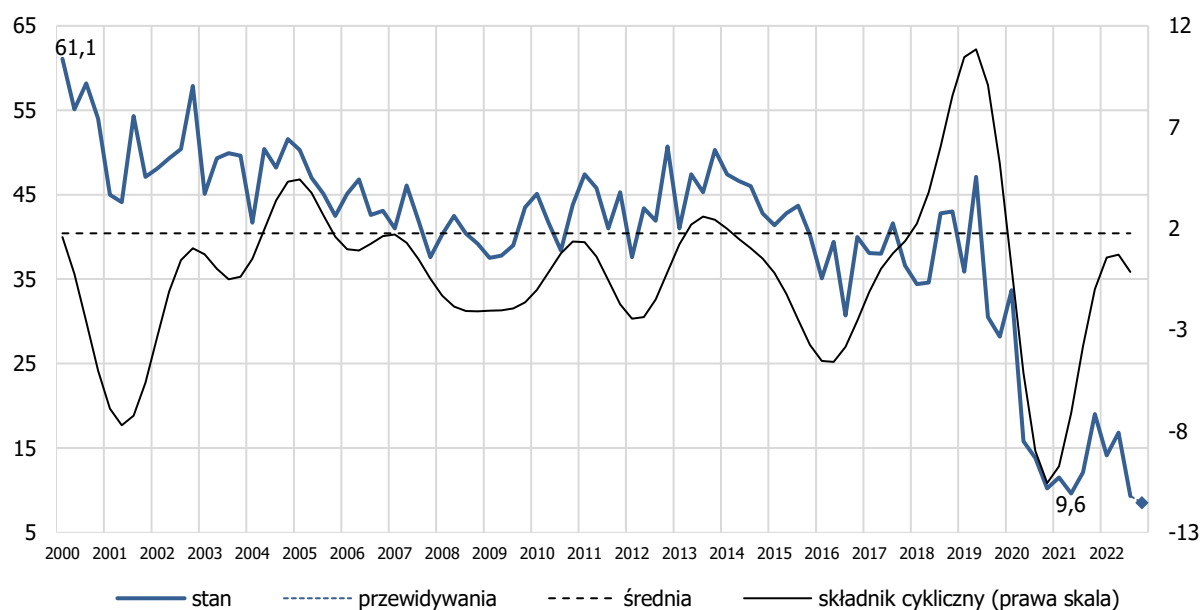

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	przewidywania
1. wzrost	11,6	8,3	8,3	8,9	10,1	6,8
2. brak zmiany	73,0	74,3	77,4	77,0	81,9	80,5
3. spadek	15,4	17,4	14,3	14,1	7,9	12,6
saldo	-3,8	-9,1	-6,0	-5,2	2,2	-5,8

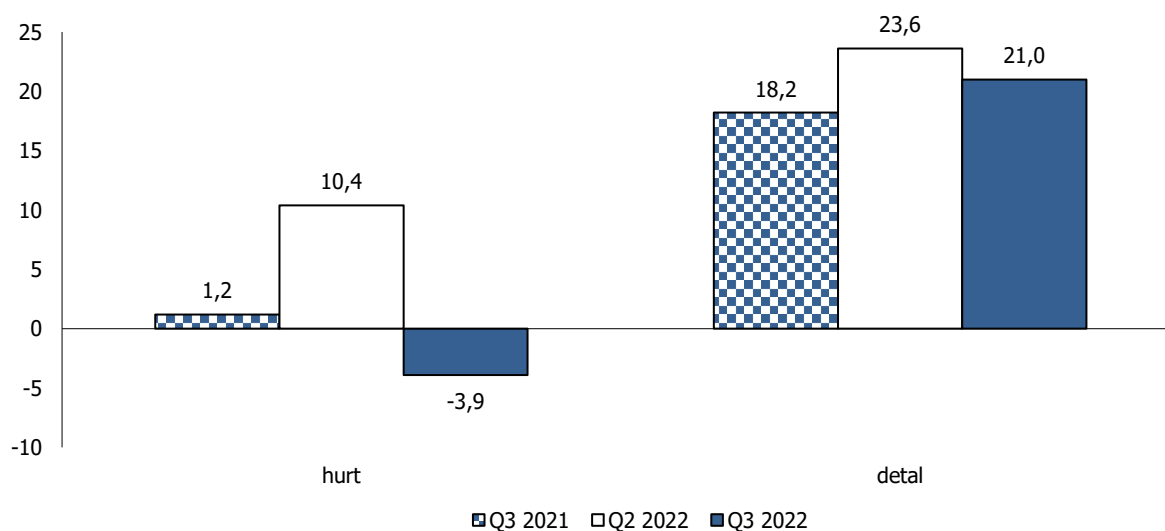

KONKURENCJA MIĘDZY PRZEDSIĘBIORSTWAMI HANDLOWYMI

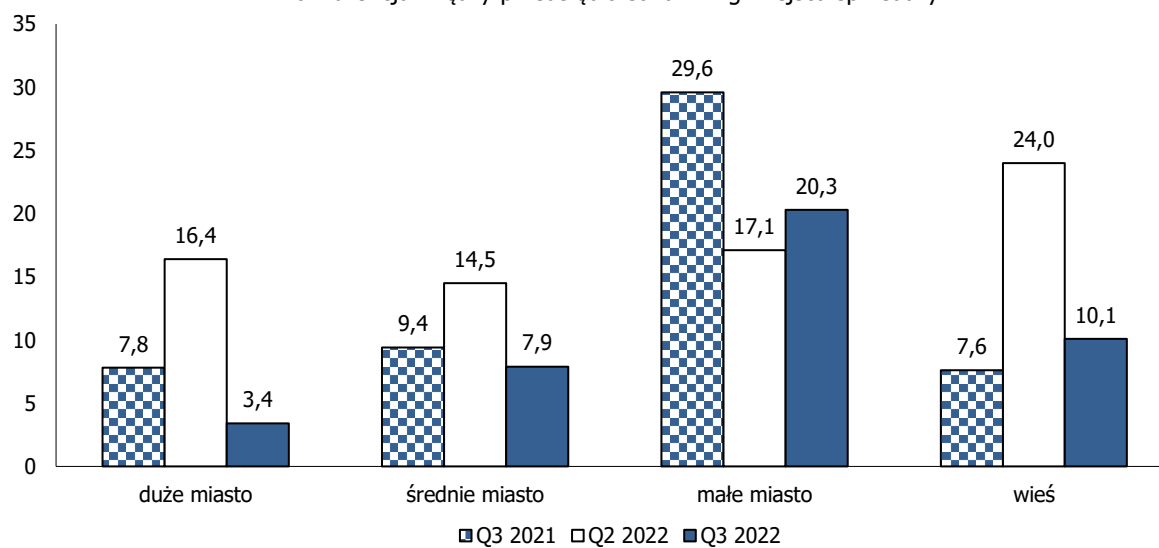

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	przewidywania
1. wzrost	17,6	21,4	17,5	20,0	14,2	12,9
2. brak zmiany	76,9	76,2	79,1	76,8	80,8	82,7
3. spadek	5,5	2,4	3,4	3,2	4,9	4,4
saldo (1.-3.)	12,1	19,0	14,1	16,8	9,3	8,5

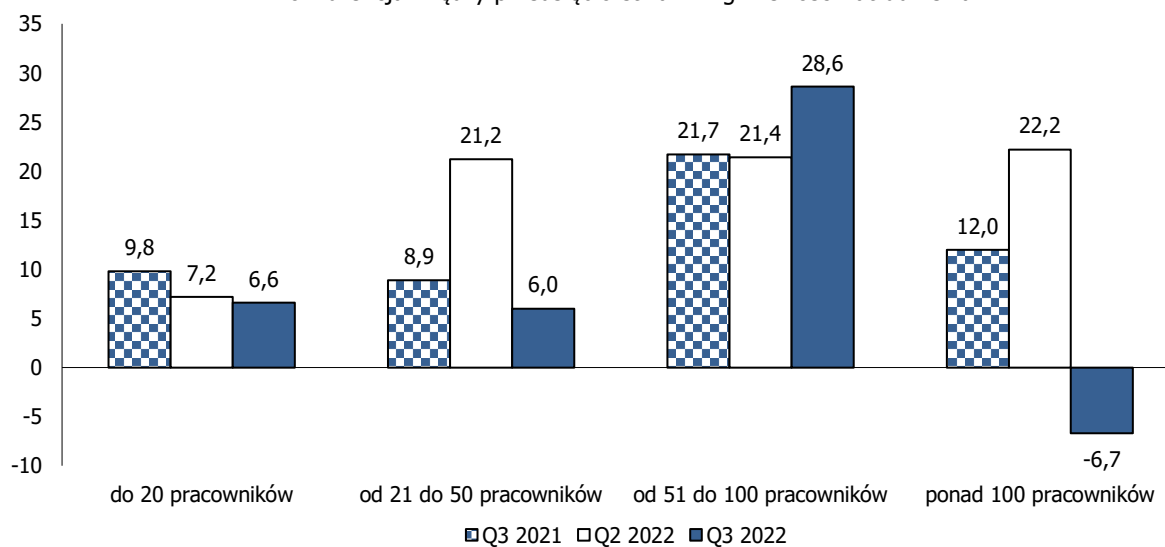
Konkurencja między przedsiębiorstwami wg rodzaju działalności handlowej

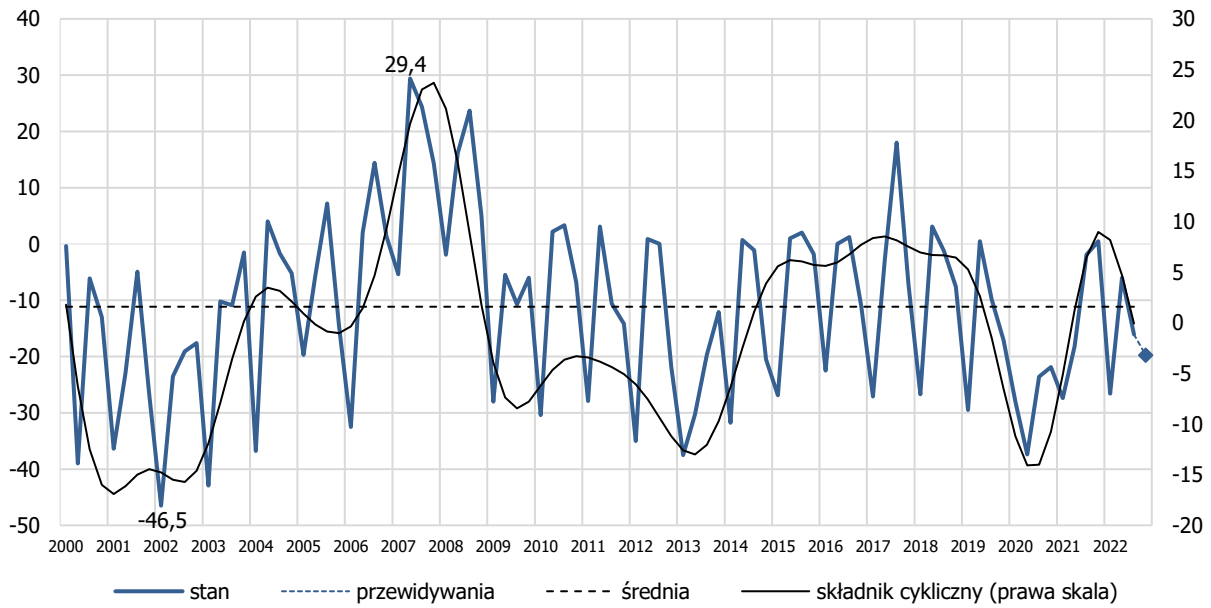
Konkurencja między przedsiębiorstwami wg miejsca sprzedaży

Konkurencja między przedsiębiorstwami wg wielkości zatrudnienia

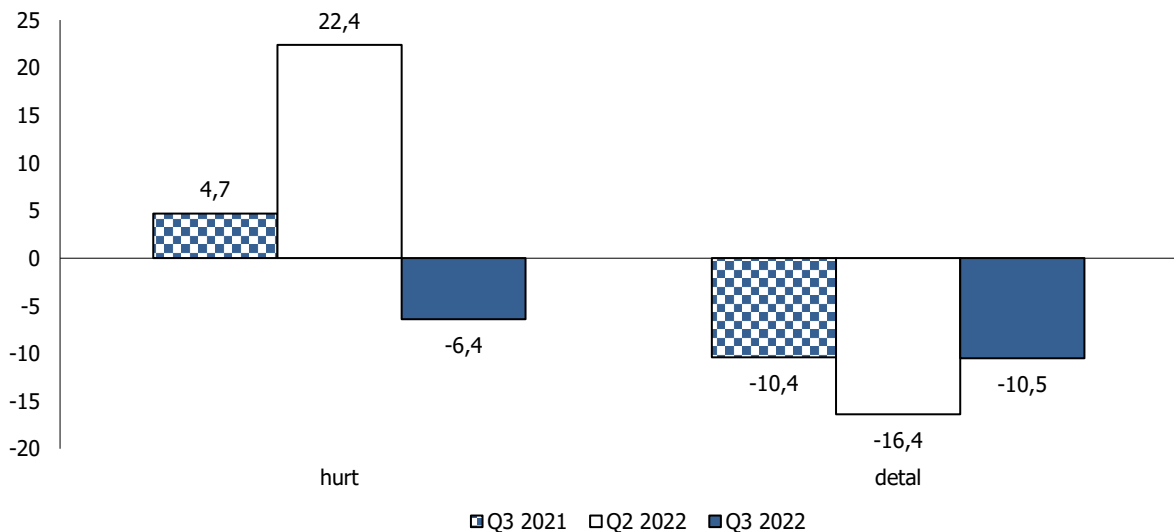

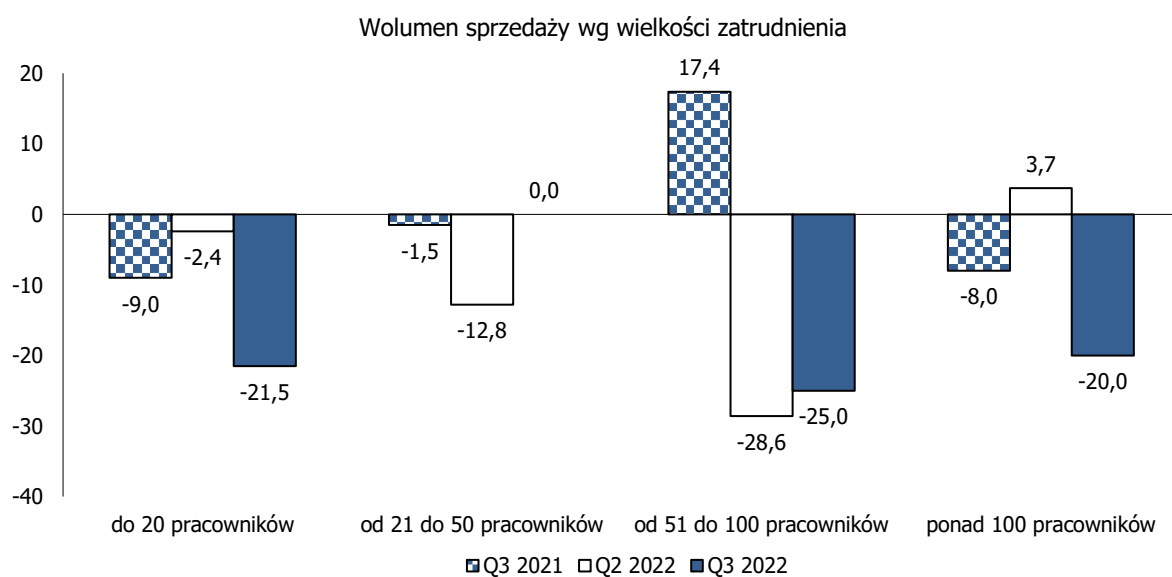
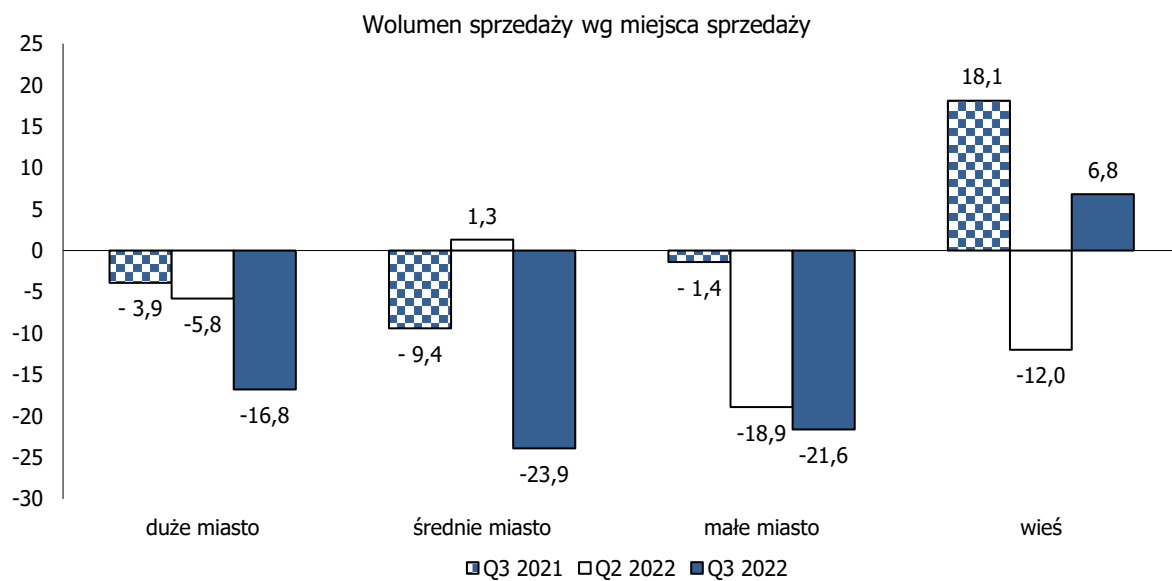
WOLUMEN SPRZEDAŻY

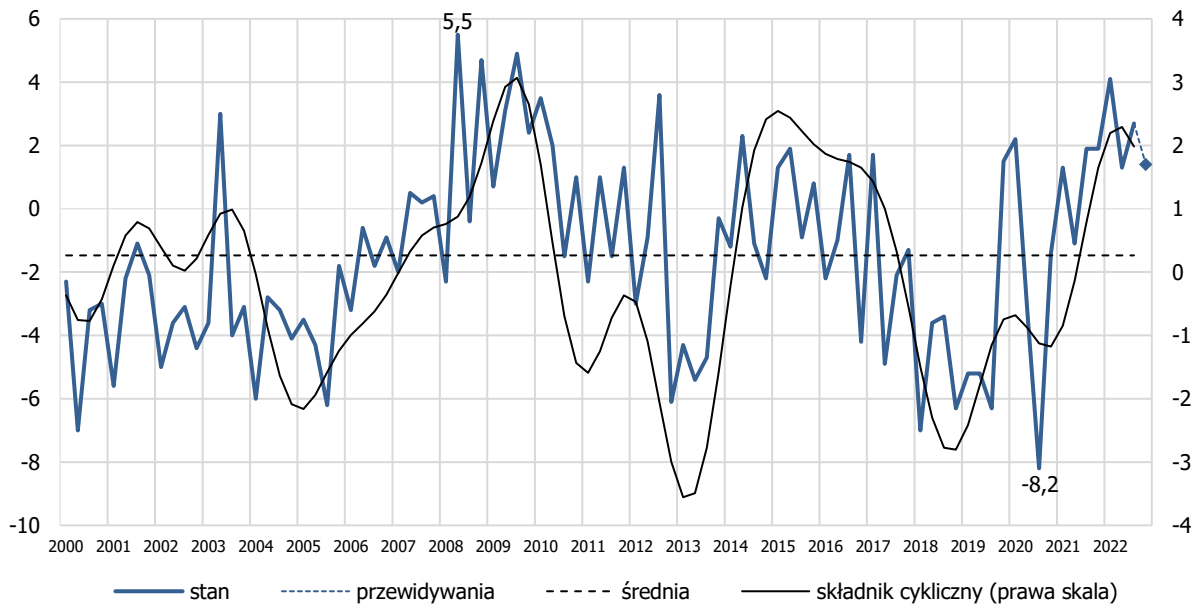
warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	przewidywania
1. wzrost	22,9	25,7	12,6	21,4	16,2	10,1
2. brak zmiany	52,3	49,1	48,2	51,2	51,5	60,0
3. spadek	24,8	25,2	39,2	27,4	32,3	29,9
saldo (1.-3.)	-1,9	0,5	-26,6	-6,0	-16,1	-19,8

Wolumen sprzedaży wg rodzaju działalności handlowej

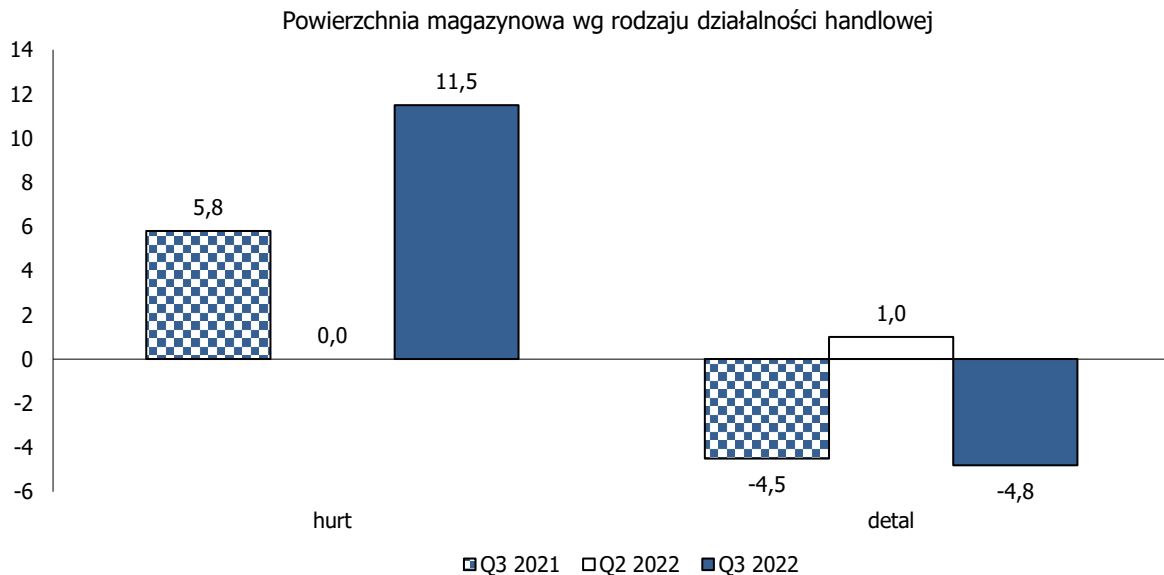

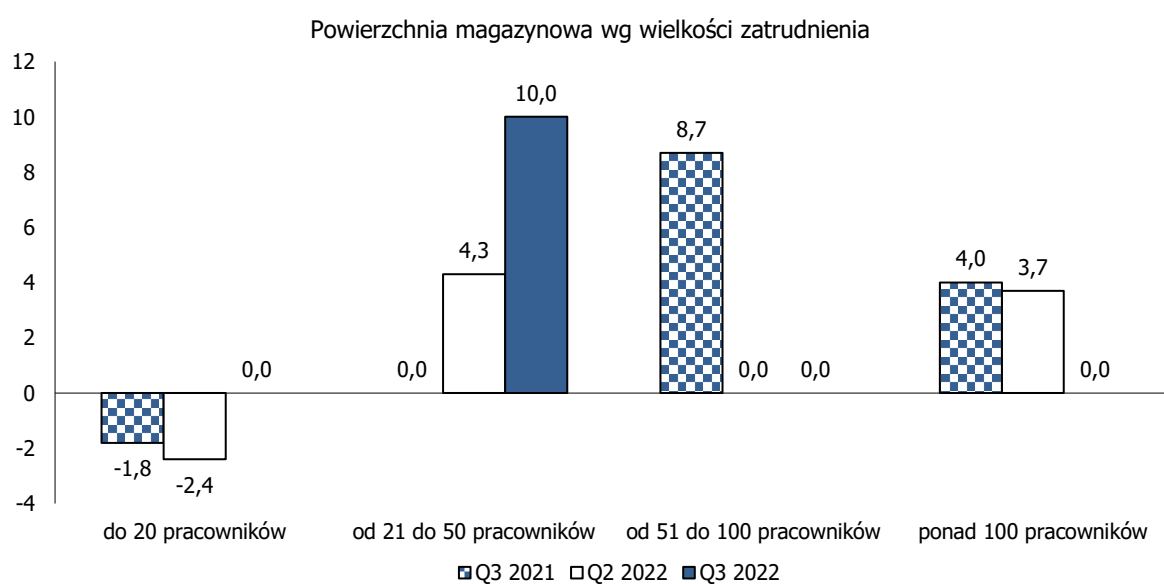
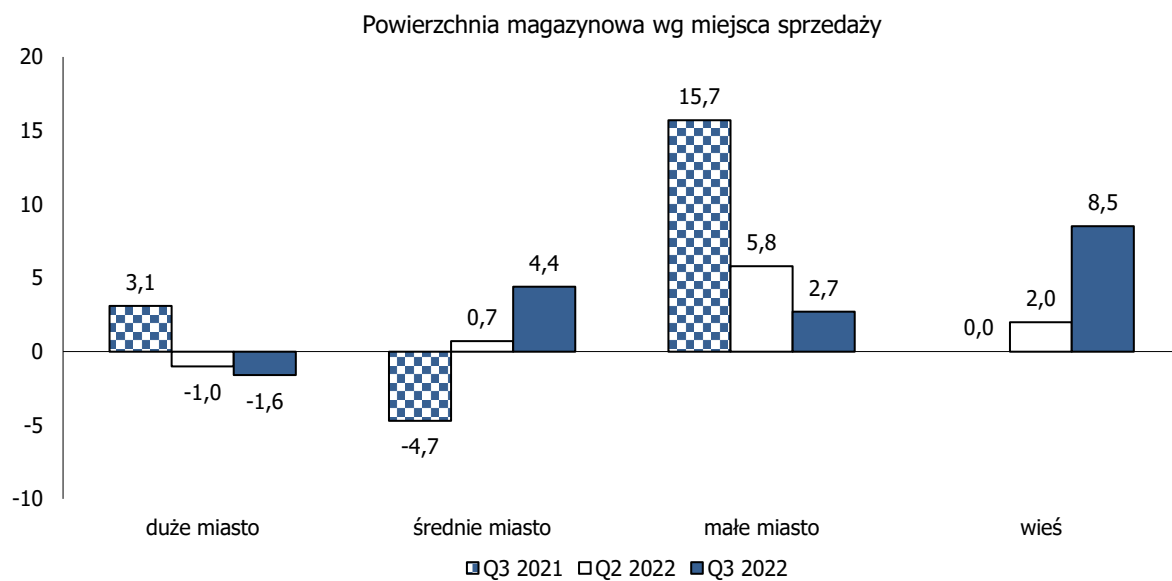

POWIERZCHNIA MAGAZYNOWA

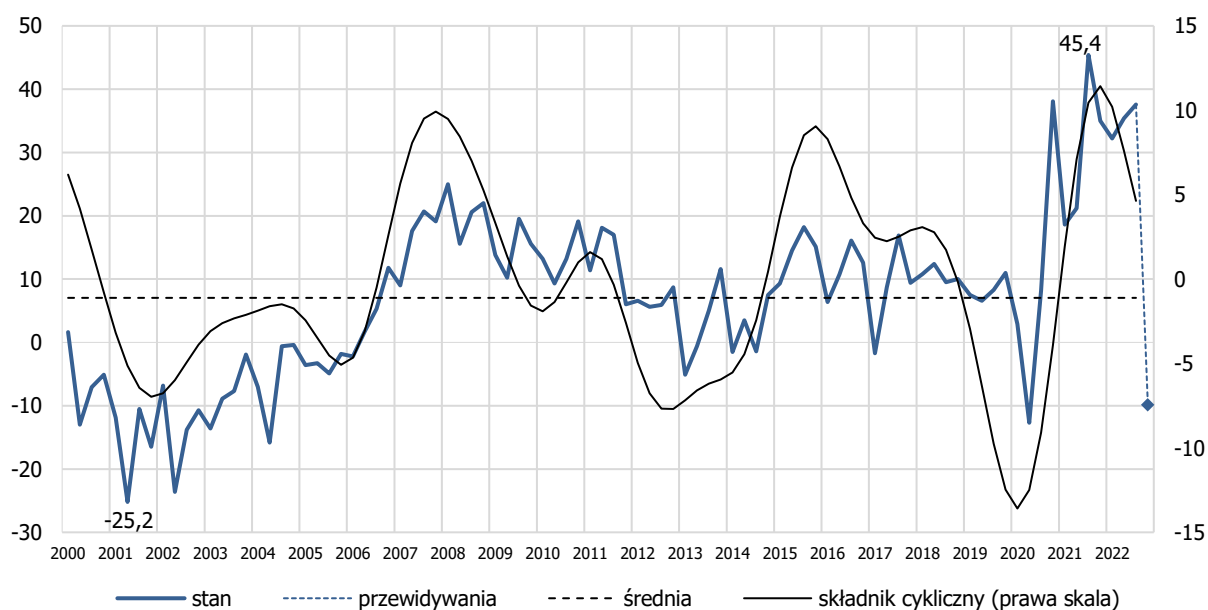

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	przewidywania
1. wzrost	4,8	5,9	8,0	3,5	4,9	3,3
2. brak zmiany	92,3	90,2	88,1	94,3	92,9	94,8
3. spadek	2,9	4,0	3,9	2,2	2,2	1,9
saldo (1.-3.)	1,9	1,9	4,1	1,3	2,7	1,4

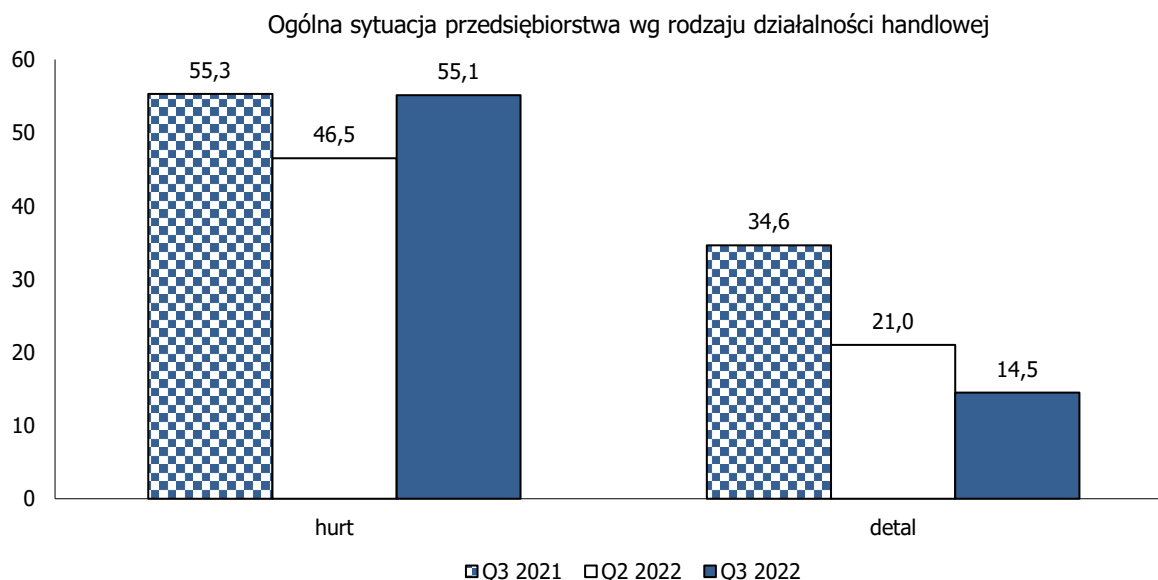

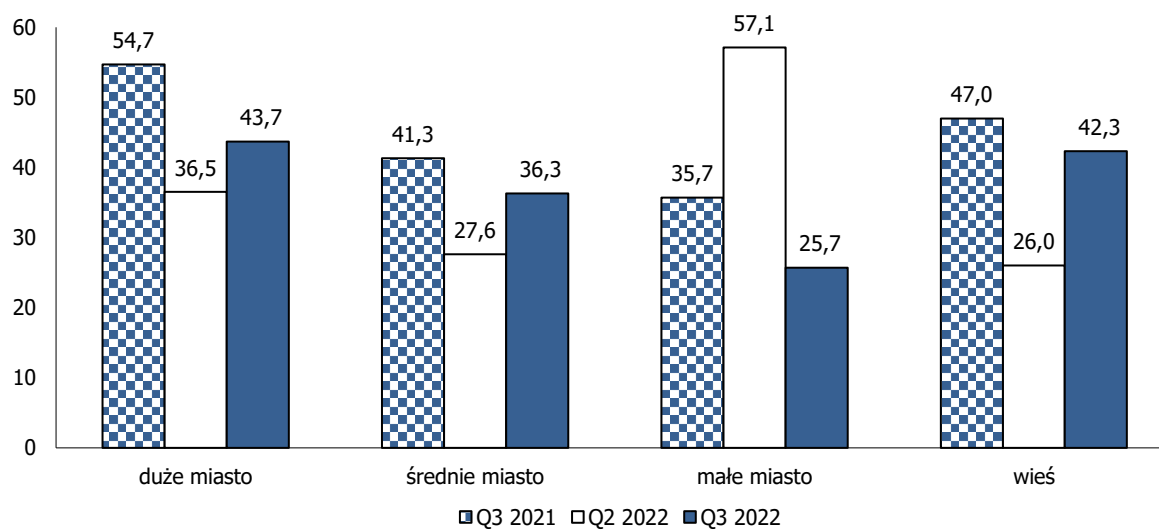
OGÓLNA KONDYCJA PRZEDSIĘBIORSTWA

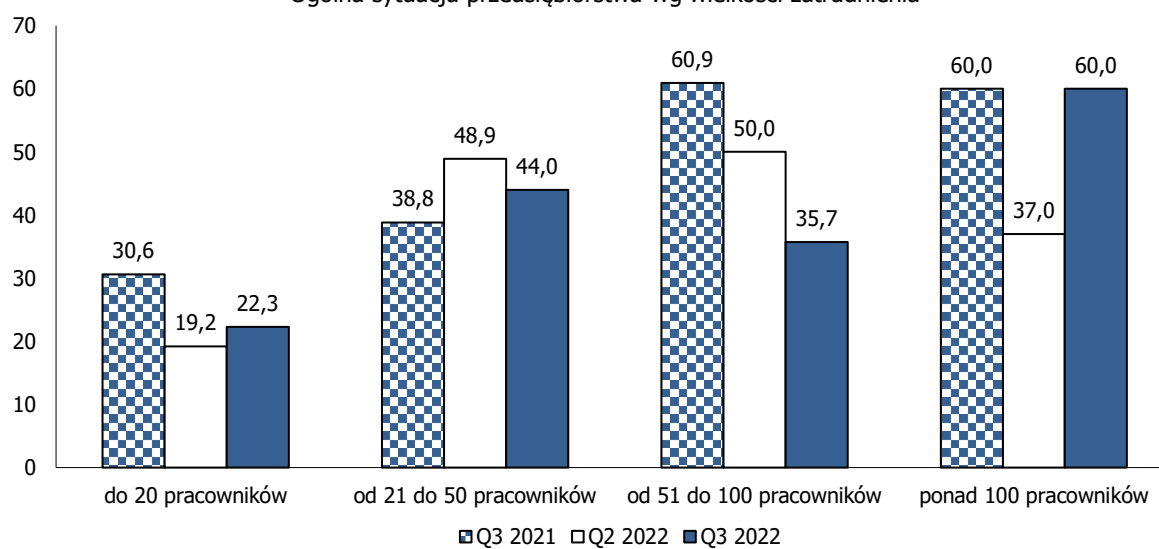
warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	przewidywania
1. dobra	52,4	45,2	45,6	41,9	45,5	12,3
2. średnia	40,6	44,6	41,0	51,6	46,6	65,5
3. słaba	7,0	10,2	13,4	6,5	7,9	22,2
saldo (1.-3.)	45,4	35,0	32,2	35,4	37,6	-9,9

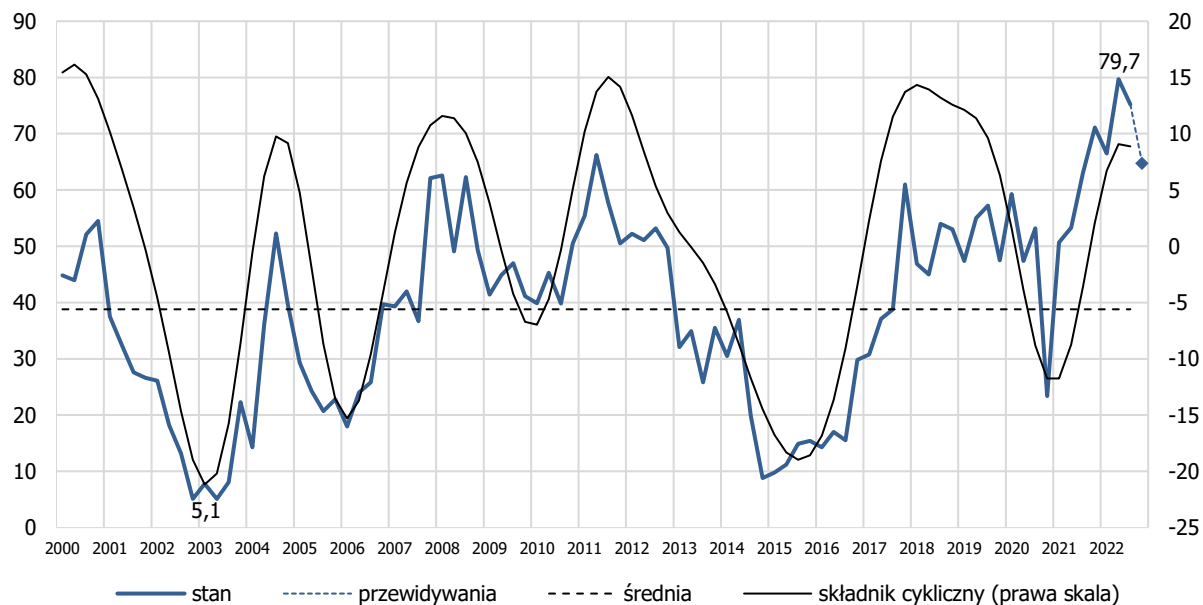
Ogólna sytuacja przedsiębiorstwa wg miejsca sprzedaży

Ogólna sytuacja przedsiębiorstwa wg wielkości zatrudnienia

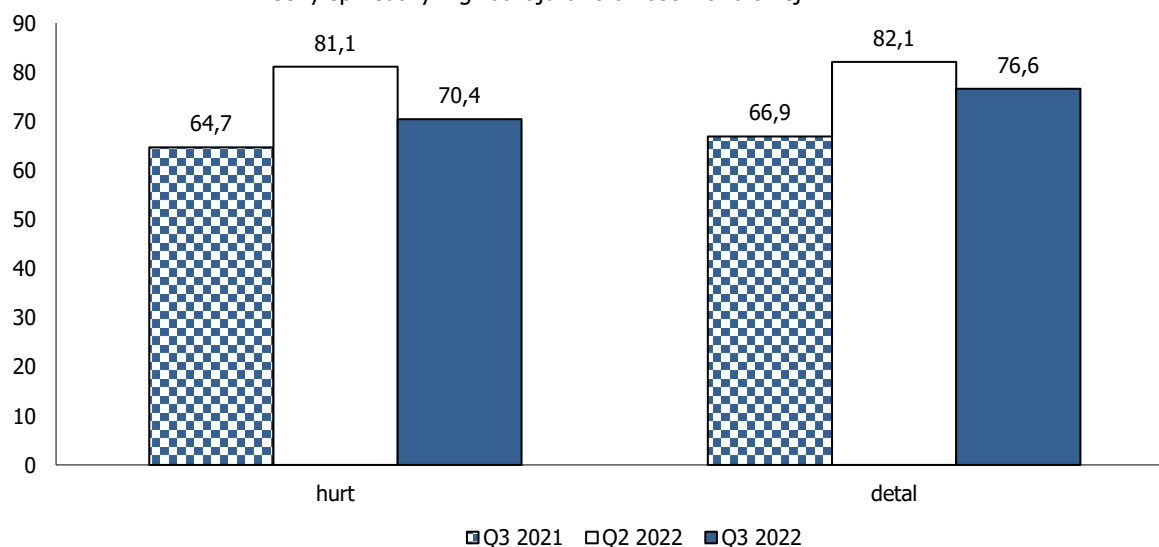

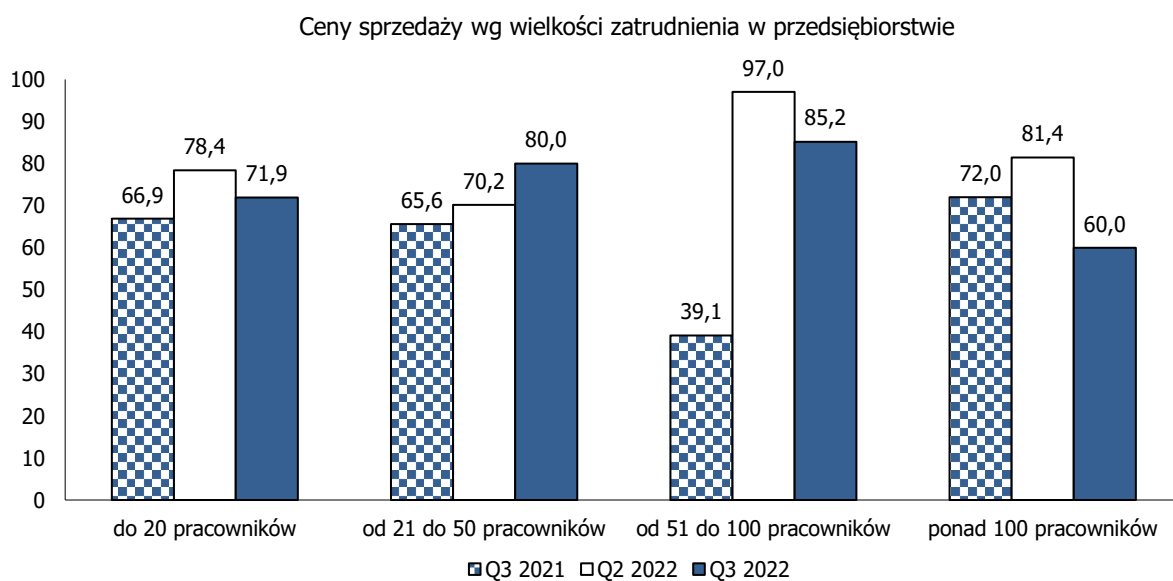
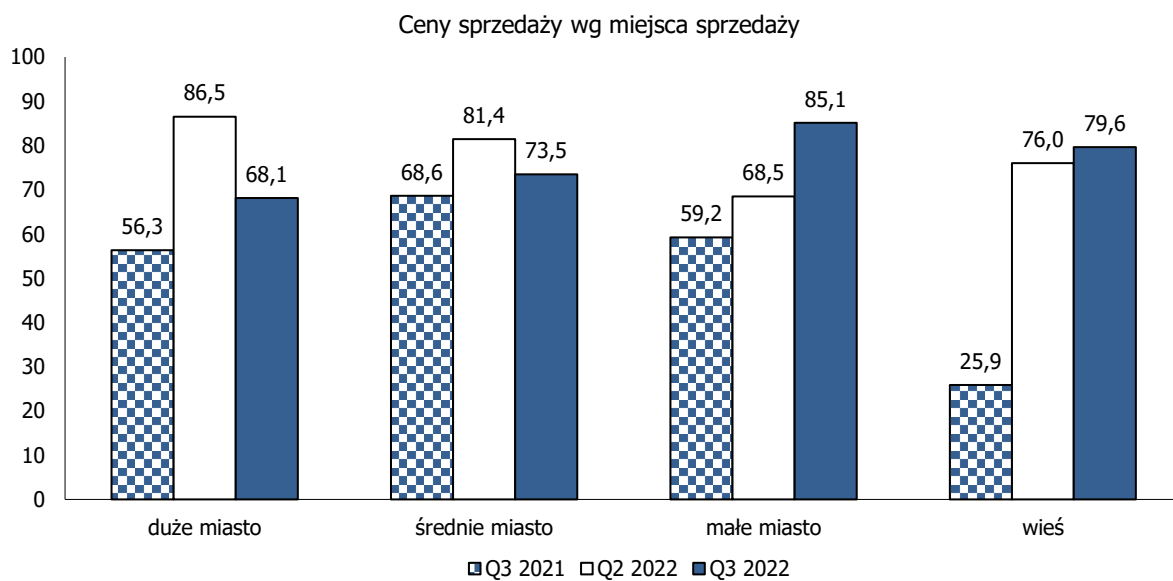
CENY SPRZEDAŻY TOWARÓW

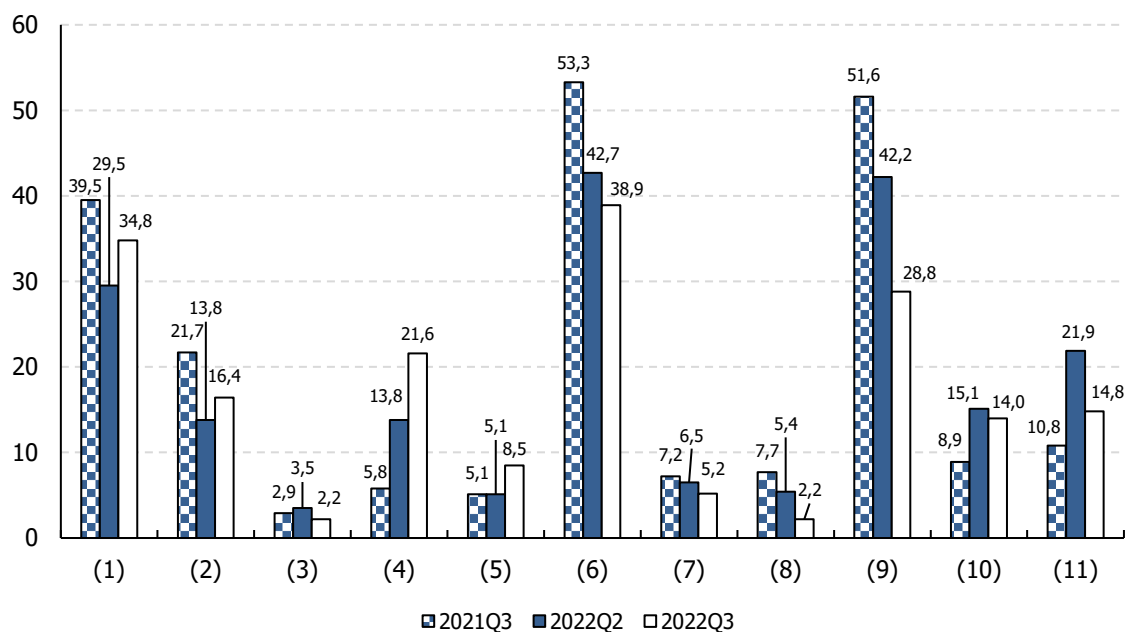
	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022
1. wzrost	66,0	74,0	72,9	81,1	77,1
o więcej	41,7	47,7	41,8	48,9	48,9
o tyle samo	16,6	16,2	22,9	24,1	22,4
o mniej	7,7	10,1	8,2	8,1	5,8
2. brak zmiany	31,1	23,1	20,6	17,6	21,0
3. spadek	2,9	2,9	6,4	1,4	1,9
saldo (1.-3.)	63,1	71,1	66,5	79,7	75,2

Ceny sprzedaży wg rodzaju działalności handlowej

CZYNNIKI UTRUDNIAJĄCE ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH

- (1) niedostateczny popyt
- (2) niedostateczna podaż sprzedawanych towarów
- (3) jakość towarów
- (4) wysokość oprocentowania kredytów
- (5) możliwość uzyskania kredytów
- (6) koszty zatrudnienia pracowników
- (7) powierzchnia sprzedaży
- (8) wielkość magazynów
- (9) konkurencja
- (10) nie występują
- (11) inne

III. SUMMARY

Business situation in the trade sector deteriorated in the 3rd quarter of 2022. The IRG SGH trade confidence indicator (IRGTRD) quarterly declined by 6.3 pts to -11.2 pts. It is 11.5 pts lower from the respective year 2021 figure, and below the third-quarters' average over the last ten years (which amounts to -2.2 pts). Moreover, general and financial situation of traders diminished rapidly. They decreased domestic and foreign purchases, but raised employment. Firms expect their trading activity to be stable within the next two quarters.